

EESTI MAAÜLIKOOL
Majandus- ja sotsiaalinstituut

Kadri Vaglates

MAJANDUS- JA SOTSIAALINSTITUUDI VILISTLASED
TÖÖTURUL

**Graduates of the Institute of Economics and Social Sciences in
the Labor Market**

Magistritöö

Majandusarvestuse ja finantsjuhtimise õppekava

Juhendaja: Teadur Anne Põder, *Dr*

Tartu 2019

Eesti Maaülikool		Magistritöö lühikokkuvõte	
Kreutzwaldi 1, Tartu 51014			
Autor: Kadri Vaglates		Õppekava: Majandusarvestus ja finantsjuhtimine	
Pealkiri: Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlased tööturul			
Lehekülgi: 60	Jooniseid: 30	Tabeleid: 2	Lisasid: 1
Osakond: Majandus- ja sotsiaalinstituut ETIS-e teadusvaldkond ja CERC S-i kood: Täiskasvanuharidus, elukestev õpe (S280) Juhendaja(d): Anne Põder Kaitsmiskoht ja -aasta: Tartu 2019			
<p>Tööturg on pidevas muutumises ning lähtuvalt sellest peavad ka kõrgkoolid pidevalt uuendama omalt poolt pakutavat haridust, et valmistada õpilased ette tööturule sisenemiseks. Eesti hariduspoliitikas on pidevalt üleval olnud debatt, et vähendada sarnaste erialade õpetamist mitmes ülikoolis, on selle õppe tulemuslikkuse uurimine aktuaalne uurimisteema. Sellest tulenevalt on käesoleva töö eesmärgiks välja selgitada Eesti Maaülikooli (EMÜ) majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste lõpetamisjärgne tegevus tööturul, sh nende hõive, tegevusvaldkond, nende hinnangud omandatud haridusele. Analüüsis kasutatakse 2016. a. ettevõtlusõppe programmi Edu ja Tegu käigus EMÜ-s läbi viidud vilistlaste ettevõtlusuuring ankeetküsitluse (küsimused 4-9) andmeid. Töös võrreldakse EMÜ majandus- ja sotsiaalinstituudi tulemusi teiste instituutide tulemustega ning uuritakse nende seoseid praeguse tegevuse vahel.</p> <p>73% majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest olid uuringu hetkel palgatöötajad, teiste instituutide vilistlaste seas olid palgatöötajad 70% vastanutest. 29,9% majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest töötab finants- ja kindlustusalal, teiste instituutide vilistlaste seas on kõige enam (25,2%) neid, kes töötavad põllumajandusega seotud aladel. Tegevusvaldkondade lõikes analüüs näitas hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust ehk kõige rohkem majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlasi töötab tertsiaarsektoris (78,9%), teiste instituutide vilistlastest töötab tertsiaarsektoris 47% vastanutest. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest 39,1% teenib üle 1201 euro, teiste instituutide vilistlastest teenib 35,3% üle 1201 euro.</p> <p>Üldiselt saavad vilistlased pärast lõpetamist ametikoha, mis on seotud õpitud erialaga. 43% majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest vastas, et ametikoht on kindlasti seotud õpitud erialaga. Lõpetatud aasta lõikes hindasid kõige kõrgemalt õpingute ja praeguse tegevuse vahelist seost, need vilistlased, kes on lõpetanud enne aastat 2000.</p>			
Märksõnad: tööturg, tööhõive, inimkapital, kõrgharidus			

Estonian University of Life Sciences		Abstract of Master's Thesis	
Kreutzwaldi 1, Tartu 51014			
Author: Kadri Vaglates		Speciality: Accounting and Financial Management	
Title: Graduates of the Institute of Economics and Social Sciences in the Labor Market			
Pages: 60	Figures: 30	Tables: 2	Appendixes: 1
Department / Chair: Institute of Economics and Social Sciences			
Field of research and (CERC S) code: Adult education, permanent education (S280)			
Supervisors: Anne Põder			
Place and date: Tartu 2019			
<p>The labor market is constantly changing, and, on this basis, higher education institutions must constantly reshape their education programs to prepare students for entering the labor market. There has been a constant debate in Estonian Ministry of Education on reducing the amount of similar disciplines in several universities. Thus the outcomes of graduate education e effectiveness of these measures is an interesting research topic. Therefore, the aim of this work is to find out the post-graduate activity of students from Economics and Social Studies Institute of the Estonian University of Life Sciences (EULS) on the labor market, including their employment status, field of activity and opinion on acquired education. The analysis consists of data, received from a questionnaire survey conducted in EULS among its alumni in 2016. The results received of Economics and Social Studies Institute are compared with the results from other institutes and their connection with the current situation is also investigated in this work.</p> <p>73% of graduates of Economics and Social Studies Institute were employees at the time of the survey, 70% of the respondents from other institutes were also having a paid job. 29.9% of graduates of Economics and Social Studies Institute were working in finance and insurance field, majority of respondents from other institutes (25.2%) were working in agriculture. The analysis of the sector of activity revealed that 78.9% of Economics and Social Studies Institute graduates worked in tertiary sector, while in case of respondents from other institutes the share was only 47% of . 39.1% of graduates of Economics and Social Studies Institute earn more than 1201 euro; in case of other institutes their share was 35.3%. In general, graduates are able to get work linked to their degree. 43% of Economics and Social Studies Institute graduates have answered that their job is definitely in a field of profession related to their degree. The graduates that finished their studies earlier (before 2000) admitted that studies had definitely equipped them with the skills required for corresponding workplace.</p>			
Keywords: labor market, employment, human capital, higher education			

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	5
1. TÖÖTURU JA KÕRGHARIDUSE SEOSTE TEOREETILINE KÄSITLUS.....	7
1.1. Tööturg, tööhõive ja tööhõive seosed inimkapitaliga.....	7
1.2. Kõrghariduse eesmärgid ja roll tööjõu ettevalmistamisel	12
1.3. Varasemad uuringud	14
2. EESTI MAAÜLIKOOI MAJANDUS- JA SOTSIAAL-INSTITUUDI VILISTLASTE PRAEGUNE OLUKORD TÖÖTURUL	18
2.1. Ülevaade 2016. a. Eesti Maaülikooli vilistlaste uuringust	18
2.2. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlased võrdluses teiste instituutidega	21
2.2.1. Vastajate iseloomustus	21
2.2.2. Vilistlaste praegune tegevus.....	24
2.2.3. Tegevusvaldkond ja tööandjad.....	26
2.2.4. Ametikoht ja sissetulek	28
2.3. Majandus- ja sotsiaalinstituudi sisene võrdlus vastavalt lõpetatud aastale	32
2.3.1. Uuringus osalenud majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste iseloomustus	32
2.3.2. Vilistlaste praegune tegevus.....	33
2.3.3. Ametikoht ja sissetulek	36
2.3.4. Seos lõpetatud erialaga.....	42
2.4. Järeldused ja arutelu	46
KOKKUVÕTE.....	50
KASUTATUD KIRJANDUS	53
LISAD	57
Lisa 1. Analüüsis kasutatud küsimuste ankeet	58

SISSEJUHATUS

Viimastel aastatel on üliõpilaste arv Eestis järjest vähenenud, mis tähendab seda, et ühiskonnas ja tööturul vajadus kõrgharidusega inimeste järele üha kasvab. Tööturg on tihedalt seotud majandussüsteemiga ning on väga oluline, et pakutav kõrgharidus oleks vastavuses tööturu vajadustega. Järjest enam sõltub riigi edasine areng siin pakutavast haridusest. (Laan *et al.* 2012: 9) Igal aastal lõpetab hulgaliselt õpilasi kooli, hakates pakkuma oma teadmisi ja oskusi tööturule. On väga oluline, et pakutavad teadmised ja oskused oleksid vastavuses tööturu vajadustega.

Magistritöö teema on aktuaalne, kuna haridus mängib olulist rolli noortel tööturule sisenemiseks. Tööandjad üldiselt eelistavad juba kogemustega töötajaid, kellel on ka vastav kõrgharidus. Kuna tööturg on pidevas muutumises peavad ka kõrgkoolid pidevalt uuendama omalt poolt pakutavat haridust, et valmistada õpilased ette tööturule sisenemiseks. Teisest küljest on seega ka ülikoolid huvitatud, et mis saab nende lõpetajatest edasi tööturul: kas nad töötavad, kus nad töötavad, mis on nende palgatase, tegevusvaldkond ja kuidas nad hindavad oma haridust tagantjärele. See annab ülikoolidele tagasisidet, et mida nad peaksid muutma, et tõsta oma vilistlaste konkurentsivõimet tööturul.

Käesoleva töö eesmärgiks on välja selgitada Eesti Maaülikooli (EMÜ) majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste lõpetamisjärgne tegevus tööturul, sh nende hõive, tegevusvaldkond, nende hinnangud omandatud haridusele. Käesolevas töös uuritakse Eesti Maaülikoolis majandusvaldkonna lõpetanud. Arvestades, et Eesti hariduspoliitikas on pidevalt üleval olnud debatt, et vähendada sarnaste erialade õpetamist mitmes ülikoolis, on selle õppe tulemuslikkuse uurimine aktuaalne uurimisteema. Lõpetanute edukus tööturul on kaalukas argument valdkonna õpetamise jätkamiseks samas ülikoolis. Eesmärgi saavutamiseks püstitatakse järgmised uurimisülesanded:

- anda ülevaade tööturu, tööjõu ja tööhõive teoreetilistest käsitlustest;
- anda ülevaade kõrghariduse ja tööturu vahelistest seostest ning olukorrast Eestis;
- anda ülevaade varasematest uuringutest, mis on käsitlenud ülikooli lõpetajate olukorda tööturul ja hinnanguid saadud haridusele;
- anda ülevaade 2016. a. toimunud EMÜ vilistlasuuringust ja selle vastajatest;

- analüüsida milline on majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste tegevus tööturul võrdluses EMÜ teiste valdkondade lõpetajatega;
- teha vastavad järeldused ja pakkuda välja soovitusi, millele peaks ülikool oma õppes enam tähelepanu pöörama, et parandada oma vilistlaste konkurentsivõimet tööturul.

Käesolev töö kasutab sekundaarandmeid, mis on pärit uuringust „Vilistlaste ettevõtlusuuring Eesti Maaülikooli, Eesti Kunstiakadeemia ja Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor näitel“, mis on koostatud ettevõtlusõppe programmi Edu ja Tegu raames. Uuring toimus internetiküsitlusena 2016. aasta sügisel. Küsitlusele vastas kokku EMÜst 1457 vilistlast. (Pöder *et al.* 2016). Käesoleva töö autor andmete kogumises ei osalenud ja käesolev töö on uuringu andmete edasitöötlus ja käsitleb teemat, mida praeguseks pole eraldi analüüsitud.

Kuna magistritöö keskendub EMÜ vilistlaste praegusele tegevusele ja olukorrale tööturul, siis analüüsis keskendutakse ankeedis olnud küsimustele, mis on seotud vilistlaste praeguse tegevusega. Koguküsimustikus on kokku 36 küsimust, millest antud töös kasutatakse analüüsimiseks küsimusi 4-9 (Lisa 1).

Töös uuritakse vilistlaste praeguse tegevuse ja omandatud hariduse vahelisi seoseid. Andmete analüüsis kasutatakse sagedusjaotusi ja keskmisi hinnanguid, hii-ruut testi ja dispersioonanalüüsi. Analüüs viiakse läbi kasutades tabelitöötlusprogrammis MS Excel ja statistilise andmetöötluse tarkvara SPSS. Töö metoodikaks oli kvantitatiivne analüüsimeetod.

Magistritöö koosneb kahest osast. Esimeses osas käsitletakse magistritöös kasutatavaid põhimõisteid. Tuuakse välja erinevate autorite käsitlused mõistetest tööjõud, tööturg, tööhõive. Antakse ülevaade kõrghariduse ja tööturu vahelistest seostest ning varasematest uuringutest antud teemal.

Teine peatükk annab ülevaate uuringust „Vilistlaste ettevõtlusuuring Eesti Maaülikooli, Eesti Kunstiakadeemia ja Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor näitel“, kirjeldatakse kasutatud analüüsimeetodeid ning analüüsis kasutatavaid andmeid. Analüüsitakse milline on majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste tegevus tööturul võrdluses EMÜ teiste valdkondade lõpetajatega ning tehakse vastavad järeldused.

1. TÖÖTURU JA KÕRGHARIDUSE SEOSTE TEOREETILINE KÄSITLUS

1.1. Tööturg, tööhõive ja tööhõive seosed inimkapitaliga

Magistritöö empiirilise osa koostamiseks on kõigepealt oluline mõista mõisteid, mida kasutatakse antud magistritöös. Selleks, et aru saada, mis mõisteid ja millises kontekstis neid magistritöös kasutatakse antakse käesolevas peatükis ülevaade olulisematest mõistetest ning nende seosest magistritöös kasutatava uuringuga.

Ühendriikides ja Mandri-Euroopas on kasvanud teadlikkus kõrghariduse olulisusest majanduse arendamiseks. Ülikoolid üle maailma peavad üha enam tootma kõrgelt kvalifitseeritud lõpetajaid, kes suudavad hakkama saada pidevalt muutuvast töökeskkonnast. Tulenevalt sellest on viimase kahekümne aasta jooksul tõstatatud küsimus kas ülikoolid suudavad toota piisavalt kvaliteetset tööjõudu, mis vastaks tööturu vajadustele. (Andrews, Higson 2008: 412-413). Statistikaamet on tööjõudu defineerinud kui isikuid, kes on majanduslikult aktiivsed ning kes soovivad ja on võimelised töötama (Tööjõud 2017).

Tööturg on koht, kus kohtuvad tööjõu pakkumine ja nõudlus. Tööturg on majanduse põhikomponent ning on tihedalt seotud kapitali, kaupade ja teenuste turuga. (Investopedia 2018). Majanduse üheks osaks on tööturg ja üldiselt kehtib reegel, et kui majandus kasvab, siis töötus väheneb, ja kui majandus langeb, siis töötus kasvab. (Eamets 2014: 6) Kaubaks on tööturul tööotsija oskused, mida on vaja teatud töö tegemiseks. Tööpuudus tekib, kui tööotsijad ei leia tööd ja tööjõupuudus tekib siis, kui tööpakkujad ei leia töötajaid. (Servinski 2008: 11)

Jayantee, Rowley toob varasemate uuringute alusel välja kolm reguleerimiskategooriat, mis mõjutavad tööturu paindlikkuse taset: töölepingute eeskirjad, sealhulgas tööhõive ja vallandamine, kollektiivlääbirääkimised ja ettevõtluse alustamise eeskirjad. Tööturgu võib üldjoontes määratleda kui süsteemi, kus tööd vahetatakse kapitali vastu (Jayantee, Rowley 2014: 73-86). Pakkumise ja nõudluse tõttu on tööturg peamiselt üks kahest tüübist: sise- või

välisturg. Ülemaailmne majandusfoorum (WEF) toob välja kümme parameetrit, millega on võimalik mõõta tööturu efektiivsust:

- koostöö töötajate ja tööandjate vahel;
- palga määramise paindlikkus;
- tööle võtmise ja vallandamise tavad;
- vallandamise/koondamise kulud;
- maksustamise mõju motivatsioonile;
- tasu ja tootlikkus, mis mõõdab seda, mil määral on töötasu seotud tööjõu tootlikkusega;
- usaldus professionaalse juhtimise vastu, sh kuivõrd juhid on valitud vastavalt nende kvalifikatsioonile;
- riigi suutlikkus talente säilitada;
- riigi võime ligi meelitada talente;
- naiste osalemine tööjõus. (Schwab 2017: 70)

Teadmiste põhine majandus kujundab ümber tööturu (Rowley & Poon, 2011 *ref.* Jayantee, Rowley 2014: 73-86). Selline majandus tugineb neljale sambale:

- Toetav majanduslik ja institutsiooniline kord, mis pakub stiimuleid olemasolevate ja uute teadmiste tõhusaks kasutamiseks ning ettevõtluse õitsenguks.
- Haritud ja kvalifitseeritud elanikkond teadmiste loomiseks, jagamiseks ja kasutamiseks.
- Dünaamiline infoinfrastruktuur teabe tõhusaks edastamiseks, levitamiseks ja töötlemiseks.
- Tõhus innovatsiooni süsteem ettevõtetes, uurimiskeskustes, ülikoolides, konsultantides ja muudes organisatsioonides, mis kasutavad globaalsete teadmiste kasvavat varu, omaks ja kohandab seda kohalike vajadustega ning loob uue tehnoloogia. (World Bank, 2003: 2)

Oluline on ka uurida tööturu olukorda, selleks et teada, mis haridusega inimesi parasjagu tööturul vajatakse. On leitud, et üldjuhul on kõrgelt haritud inimeste seas väiksem töötuse määr kui madalama haridusega inimestel. (Stiglitz *et al.* 2009: 46)

Adam Smith oli 18. saj lõpus esimene klassikaline majandusteadlane, kes hõlmas kapitali mõistes ka inimkapitali. Ta kaasas riigi kapitali varude arvestusse ka elanike poolt omandatud kasulikud oskused, sest inimeste oskused suurendavad heaolu nii ühiskonna kui indiviidi tasandil. Inimkapitali kontseptsioon oli pikka aega majandusteadlaste poolt unustuses. 1960. aastate alguses tõusis see taas päevakorrale Beckeri, Schultzi ja Minceri kirjutistes. Nende majandusteadlaste eesmärgiks oli taastada vana kontseptsioon ja tõestada inimkapitali seoseid majanduskasvuga ja rõhutada inimkapitali olulisust. (Laroche 1998: 2).

Inimkapitali teooria käsitleb hariduse ja koolituse mõju tööturule. Becker (1964) oli esimene majandusteadlane, kes proovis eristada inimeste oskusi, mis on hinnatud tööturul. Ta tegi vahet üldiste oskuste vahel, mis on kasulikud praktiliselt kõigis töökohtades ning individuaalsete oskuste vahel, mis on vajalikud teatud töövaldkondades. Becker on välja toonud, et haridus ja koolitused on kõige olulisemad investeeringud inimkapitali. Beckeri teooria kohaselt aitab haridus kaasa sissetulekute ja tootlikkuse kasvule. (Becker 1964: 15-28)

Üldiselt defineerides on inimkapital erinevate oskuste kogum inimeses, mida saab kasutada töötasu teenimiseks ja leibkonna tarbimisvõimaluste suurendamiseks. Becker arvas, et inimkapitali investeerides mõjutavad haridus ja töökohal õppimine töötasu. (Becker 1993: 21)

Inimkapital mängib majanduskasvus ja vaesuse vähendamises otsustavat rolli. Makromajanduslikust vaatenurgast parandab inimkapital tööjõu tootlikkust, hõlbustab tehnoloogilisi uuendusi, suurendab kapitali tootlust ja muudab majanduskasvu jätkusuutlikumaks, mis omakorda toetab vaesuse vähendamist. (Son 2010: 2).

Inimesed investeerivad haridusse ja koolitustesse, selleks et saada vajalikud oskused, mida tööturg vajab. Koolitused ja haridus annavad inimesele vastavalt tööturu vajadustele sobilikud teadmised ja oskused, tänu millele on võimalik suurendada nende tootlikkust ja tulenevalt sellest ka töötasu. (Suleman 2017: 264)

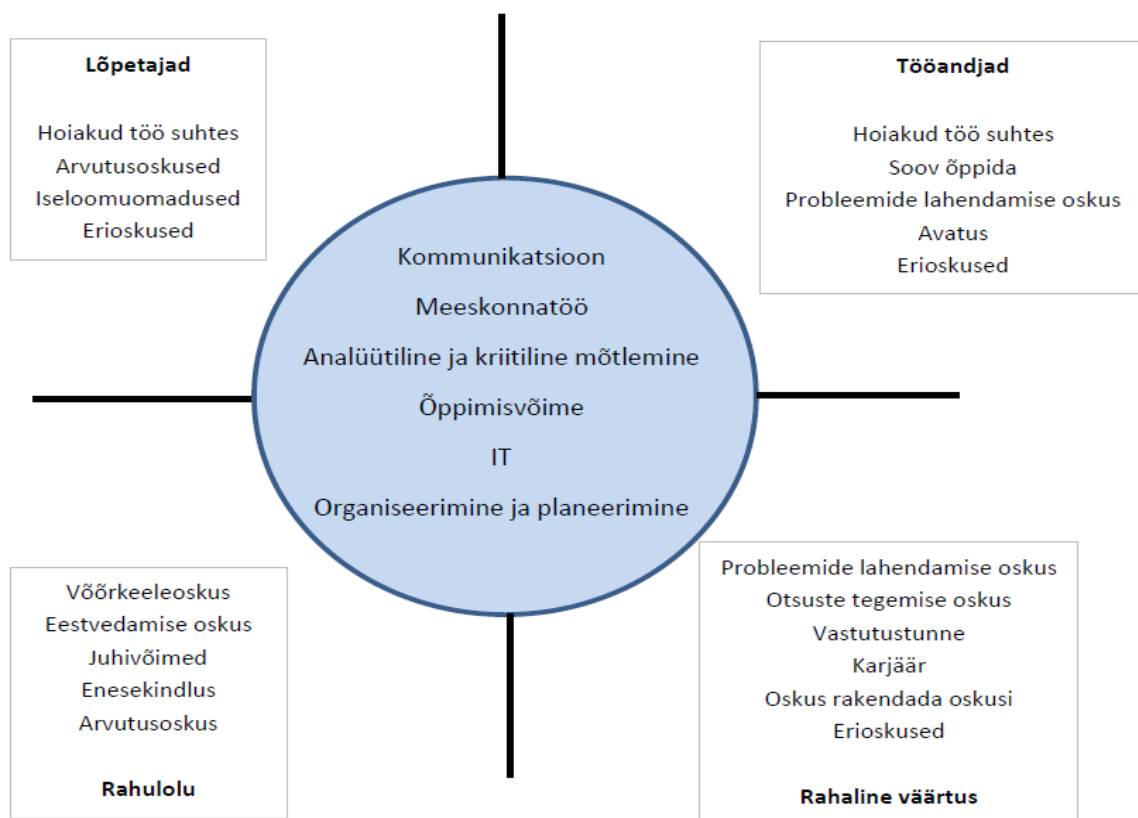
Tööhõivet iseloomustab tööga hõivatud inimeste arv, mis hõlmab nii palgatöötajaid kui ka mittepalgalisi töötajaid, kes on hõivatud mingi tegevusalaga, mis on defineeritud EMTAK-i klassifikaatori järgi. („Tööhõive“- 2017).

Inimese tööhõivevõime (*employability*) on tema oskuste, arusaamade, teadmiste ja isiklike omaduste kogum, tänu millele on neil võimalik leida suurema tõenäosusega meelepärane töö ning olla edukas ja saavutada rahulolu, seejuures olles kasulikud töökohale, kogukonnale kui ka kogu majandusele. (Yorke 2006: 8)

Tööhõivevõime mõiste on keeruline ning mõneti on seda keeruline defineerida. Andrews (2008: 413) tegi kokkuvõtte erinevate autorite poolt välja toodud omadustest, mis kirjeldavad tööhõivevõimet:

- professionaalsus;
- usaldusväärsus;
- toimetulek ebakindlusega;
- võime töötada pinges all;
- strateegiline mõtlemine ja planeerimine;
- võime töötada meeskonnas;
- hea suuline- ning kirjalik väljendusviis
- info- ja kommunikatsioonitehnoloogia oskused;
- loovus ja enesekindlus;
- iseseisvus ja hea ajaplaneerimise oskus;
- valmidus õppida ja olla vastutustundlik. (Andrews 2008: 413)

Pärast kõrgkooli lõpetamist on vilistlaste oluline teada millised on need oskused, mida kasutada enda müümiseks tööandjatele. Töölaste oskuste kogum on erinevates uuringutes, ametites ja haridusvaldkondades erinev ning nende kriteeriumite määratlemine on seetõttu keeruline. Joonis 1 annab kokkuvõtte töölaste oskuste kohta vastavalt mainitud erinevatele kriteeriumidele (Suleman 2017: 274).

Joonis 1: Töölaste pädevuste kokkuvõte (Suleman 2017: 274)

Jooniselt on näha, et seos on inimeste suhtlemise (kommunikatsioon ja õppimisvõime), tehniliste (IT alased oskused) ja kognitiivsete oskuste (analüütilised-, kriitilised- ja õppimisioskused) vahel. Tundub, et need peaksid olema põhioskused, millele peaksid kõrgharidusasutused tähelepanu pöörama. (Suleman 2017: 275)

Euroopa Parlament ja Nõukogu on 2006. aastal koostanud soovitusel võtmepädevuste kohta elukestvas õppes. Võtmepädevuste soovitus on loodud selleks, et iga kodanik omaks laialdaselt võtmepädevusi, et nad saaksid hakkama kiiresti muutuv maailmas. Mõiste „pädevus“ on defineeritud kui asjakohast teadmiste, oskuste ja suhtumiste kogumit. Võtmepädevused on pädevused, mida vajavad kõik inimesed, et tagada eneseteostus ja areng, kodanikuaktiivsus, sotsiaalne kaasatus ning tööhõive. Võtmepädevusi peetakse võrdselt olulisteks, paljuski kattuvad ning on omavahel tihedalt seotud. Elukestva õppe kaheksa võtmepädevust on:

- emakeeleoskus;
- võõrkeeleskus;
- matemaatikapädevus ja teadmised teaduse ja tehnoloogia alustest;

- infotehnoloogiline pädevus;
- õppimisoskus;
- sotsiaalne ja kodanikupädevus;
- algatusvõime ja ettevõtlikkus;
- kultuuriteadlikus ja -pädevus. (Euroopa Parlamendi ja... 2006)

Pärast kõrgkooli lõpetamist on lõpetajale oluline, et ta leiaks töö, mis vastab õpitud erialale. Tööandjale on oluline, et lisaks õpitud erialale oleks töötaja valmis ennast pidevalt täiendama ning tema oskused ja teadmised vastaksid sellele, mis tööd hakatakse tegema. Reaalses elus on tegelikkus selline, et kõrgkoolid ei saa ette valmistada sellist lõpetajat, kes vastaks 100% tööandjate nõudmistele. On väga oluline viia läbi uuringuid, et kõrgkoolid saaksid tagasisidet vilistlaste praeguse tegevuse kohta teada saamaks kuivõrd on see seotud varasemate õpingutega.

1.2. Kõrghariduse eesmärgid ja roll tööjõu ettevalmistamisel

Aina arenevas ühiskonnas on üha enam tarvis inimesi, kelle oskused ja teadmised vastaksid tööturu vajadustele. Olukorras kus vajatakse üha enam teatud oskuste ja teadmistega inimesi on väga oluline, et ülikoolides pakutav haridus vastaks tööturu vajadustele. Ka ülikoolidele on oluline teada tööturu vajadusi, et vajadusel viia läbi muudatusi õppekavades ja õppemeetodites. Vastavad uuringud annavad ülevaate kas oleks vaja teha muudatusi ja mil määral.

Ajalooliselt oli kõrgkoolide kõige esimene funktsioon teadmiste alalhoid ja jagamine, st et peamine ülesanne oligi õpetamine. Alles 19.saj. lisandus ülikoolide missiooni hulka teaduse tegemine ning 20. saj. keskel hakati tähtsustama ka laiemalt innovatsiooni, teadustegevuse kommertsialiseerimist jms. (Etzkowitz 2003: 110.)

Kõrghariduse arenemine koos erinevate tööga seotud muutusega on pööranud varasemast enam tähelepanu ülikoolikoolilõpetajate majanduslikule väärtusele ja kasulikkusele. Nendel muutustel on olnud arvukalt tagajärgi. Üheks neist on valitsuse- ja tööandjate poolne tugevnenud võim ülikoolide tegevuse üle, mille suuremaks eesmärgiks on väljundi suurendamine ja potentsiaalsete inimressursside parandamine. Ülikoolid kogevad suurenevat pinget, mis paneb neid rahuldama suurel hulgal sise- ja välisturu nõudmisi ning

nõuab neid oma tegevuste ja tavade väärtuste osas ümberkujundusi tegema. Ülikoolilõpetajate konkurentsivõime kipub kõrghariduse pealt kokkuhoiu kõrval tahaplaanile jääma. (Tomlinson 2012: 426)

Kõrgharidus on traditsiooniliselt aidanud reguleerida kvalifitseeritud, professionaalse ja juhtivtöötajate liikumist tööturul. Tööturu ja kõrghariduse vahelised seosed on aidanud kõrgelt kvalifitseeritud noorte sisenemist tööturule ning saada hästi tasustatud töö. Kõrgharidust peetakse heaks alustalaks sellele, et lõpetajad saaksid edukalt integreeruda majandusellu. (Tomlinson 2012: 409)

Kõrghariduse ja tööturu vahelised seosed sõltuvad peamiselt kolmest mõõtmest:

1. teadmised ja oskused, mida kõrgharidus lõpetajatele annab ning mis seejärel omakorda tööjõuturgu toitma hakkavad;
2. võimalus tööandjatel enne inimeste tööle võtmist, neid „üle vaadata“;
3. isiklike ja kultuuriliste omaduste rikastamine ehk isiku omadused. (Young 2009)

Haridus annab paremad võimalused tööturul läbilöömiseks ning tõenäoliselt ka suurema palga. Haridus ja majandusareng on omavahel seotud tänu tööturule. Haridussüsteemis omandatud oskusi peaksid ettevõtted kasutama kaupade ja teenuste tootmisel, et töötajatele makstaks nende tootlikkusele vastavat palka. Ilma selle seoseta ei mõista isegi haritud töötajad oma hariduses peegelduvat tulu, mis peegeldub nende palkades, ning majandus ei saa kõrgema tootlikkuse kaudu investeringuid haridusse. (Son 2010: 18)

Suleman toob varasemate uuringute alusel välja, et tööandjad mängivad olulist rolli tööalase konkurentsivõime muutmisel tööhõiveks ning kõrgharidusasutused peaksid vastama nende oskuste vajadustele, kuid see eeldab, et tööandjatel on täpne ettekujutus nõutavatest oskustest. Samas kaasnevad ka võimalikud ohud, kui kõrghariduse korraldusse on kaasatud ka ettevõtjad, kuna töökohtade nõudmised on ebakindlad ning mis on veelgi tähtsam, et need nõuded muutuvad aja jooksul. Lisaks pole tööandjad tihtipeale täielikult teadlikud, mis lüngad on nende vajalike oskuste ja tööturul pakutavate oskuste vahel. Varasemates uuringutes on seatud küsimuse alla ka huvirühmade võime hinnata kõrghariduse kvaliteeti. Väidetakse ka, et tööandjate peamine mure on kuidas kõrgkooli lõpetajad töötavad ning töö tulemuslikkus, mitte oskused. Veelgi olulisem on, et mõned tööandjad kasutavad kõrgharidusasutust valikukriteeriumina, sest nad ootavad teatud institutsioonide lõpetajatelt, et nad on omandanud konkreetseid teadmisi ja oskusi – see näitab, et tööandjad teevad sageli

otsuseid olles ebakindlad oskustes, mida pakutav töökoht vajab ning andmata selget teavet nõutavatest oskustest töökohal. Tegelikult on tööandjate vahel vähe üksmeelt tööalase konkurentsivõime määratlemise ja tööalase konkurentsivõime oskuste osas. (Suleman 2017: 273)

Ülikoolilõpetajate tööalane konkurentsivõime on ilmselgelt probleem, mis ulatub sügavamale kui kõrgharidusest formaalselt osavõtmine ning millel on tugevad seosed sellega, kuidas lõpetajat läbi tema tööelu koordineeritakse, reguleeritakse ja juhitakse. Lõpetajad kalduvad üha enam elukestva õppe suunas, mis viitab asjaolule, et nende konkurentsivõime aktiivne juhtimine on kogu karjääri vältel kestev projekt, mis hõlmab valdavalt töökarjääri pikimat perioodi. (Tomlinson 2012: 426)

1.3. Varasemad uuringud

Eestis on erinevad institutsioonid ja Haridus- ja Teadusministeerium varasemalt proovinud erinevate uuringutega infot koguda lõpetajate tegevuse ja hinnangute kohta peale lõpetamist.

Vaatamata sellele, et Eestis on tööealiste arv jätkuvalt vähenenud, on kasvanud tööga hõivatute arv. Tööga hõivatute arv on kasvanud tänu vähenevale töötusele, tööturul aktiivse rahvastiku osakaalu kasvule ning sisserändele. Samas on jätkuvalt tööturul puudus tööikka jõudnud noortest. Tööjõupakkumist vähendab ka see, et kõik lõpetajad ei lähe kohe tööle, osad neist nt jätkavad õpingutega või ei leita sobivat tööd. Üldiselt on Eesti töötajatel kõrge haridustase. Võrreldes seda Euroopa Liidu keskmisega, siis on Eesti alg- või põhiharidusega hõivatute osatähtsus ligi kaks korda väiksem. Eestis on kõrgharidusega töötajaid 40%. (Eesti tööturg...2018)

Andrews ja Higson viisid 2008. aastal läbi uuringu, mille eesmärk oli määratleda ja tuvastada peamiste individuaalsete ja ärialaste oskuste ja pädevuste olemasolu, mida tööandjad vajavad kõrgkooli lõpetanute ja teiste kõrgema kvalifikatsiooniga töötajate jaoks, ning teada saada, kas kõrghariduse programmid vastavad Euroopa tööturu vajadustele. Uuringus osalejad tõid välja peamised põhjused, miks otsustasid nad asuma õppima kõrgemal tasemel äriga seotud alasil. Paljud vastanutest uskusid, et kõrgem ärialane haridus suurendas nende tööalast konkurentsivõimet. Uuringust selgus ka, et lõpetajad peavad väga oluliseks

aspektiks töö saamisel koolis läbitud ametlikke praktikaid. Tööandjate jaoks oli ettevõtlusõppe lõpetanute lisandväärtuseks see, et see annab kindluse, et inimesel on vastavad teadmised ning oskus neid tööelus rakendada. Kõrgem äriharidus peegeldab inimese võimet mõelda kriitiliselt. Tööandjad tõid välja, et on oluline, et töötaja oskaks mõelda kastist väljapoole ning kui töötaja on omandanud kõrgema hariduse, tähendab see seda, et nad oskavad esitada argumente. Teine ettevõtja on öelnud, et nad eelistavad kõrgema haridusega lõpetajaid kuna nad on võimelised arusaama ning analüüsima ka keerukamaid andmeid. (Andrews, Higson 2008)

Euroopa Komisjon on 2010. aastal viinud läbi uuringu mille eesmärgiks oli välja selgitada tööandjate nägemus lõpetajate tööle sobivusest. Uuring hõlmas kõiki 27 Euroopa liimesriiki. Ettevõtted, mis uuringusse olid kaasatud olid kas viimase viie aasta jooksul võtnud tööle äsja kõrgkooli lõpetanud inimese või plaanivad seda teha järgneva viie aasta jooksul. Ettevõtjatel paluti hinnata, mis on kõige olulisemad omadused, mis peavad olema kõrgkooli lõpetanud inimesel, et neid oma ettevõttesse värvata. Kõige olulisemaks omaduseks peeti meeskonnatöö oskust, sektoripõhised erioskused, suhtlemisoskust, arvutiga töötamise oskust ning kohanemisvõimet. Vähem oluliseks peeti võõrkeelet oskust, arvutusoskust ning otsustuvõimekust. Suurem osa (89%) ettevõtjatest, kes olid tööle võtnud kõrgkooli lõpetanud töötaja viimase viie aasta jooksul, vastasid, et töötajal olid olemas oskused ja teadmised, mis on nõutavad nende ettevõttes. 48% uuringus osalenud ettevõtetest arvas, et ettevõtted peaksid tegema koostööd kõrgkoolidega ning 42% arvas, et pole oluline teha koostööd. (European Commission, 2010)

2011. aastal viis Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuuringu keskus läbi küsitluse Tartu Ülikooli 2010. aastal lõpetanute seas. Uuring viidi läbi selleks, et saada tagasisidet läbitud õpingute ja praeguse tegevuse kohta. Eriala valik tehti üldiselt lähtuvalt huvist, eneseteostusvõimalustest ning enda tugevusest valitud valdkonnas. Nendest kriteeriumitest olulisemaks peeti head palka ning töö leidmise lihtsust valitud valdkonnas. Lõpetajad olid positiivsed ka õppekavade eesmärkide osas- 76% vastanutest kinnitas, et läbitud õpe oli vastavuses õppekavaga. 92% vastanutest jäid rahule eriala valikuga ning 97% vastanutes jäi rahule kõrgkooli valikuga. Aasta pärast lõpetamist töötab 80% vastanutest, sh 30% õpib ja töötab samaaegselt. Eriala töö leiti üldiselt suhteliselt kiiresti- vastajad, kes õpingute ajal veel ei töötnud leidsid erialase töö umbes kahe kuuga. Töökoha valikul peeti oluliseks enese proovile panekut, häid töökaaslasi ning karjääri- ja arenguvõimalusi, samas peeti oluliseks

ka head palka ning töö seotust õpitud erialaga. Uuringust selgus, et veidi enam kui pooled töötavatest lõpetanutest töötavad õpitud erialaga väga lähedalt seotud ametikohal, 16% puhul on töö suures osas erialaga seotud. Lõpetanute keskmine brutokuupalk on 1105 eurot ning 36% teenib üle 1000 euro kuus. Uuringust selgus ka, et mida kõrgem õppeaste on lõpetatud, seda kõrgemat palka teenitakse- doktoriõppe lõpetanud teenivad keskmiselt ligi 1600 eurot, rakenduskõrghariduse lõpetanud aga ligi 700 eurot. (Tartu Ülikooli...2011)

2012. aastal Haridus- ja Teadusministeerium koostöös uuringu- ja konsultatsioonifirma Cumulus Consulting OÜ-ga läbi Eesti kõrgkoolide 2012. aasta vilistlaste uuringu, mille eesmärk oli ülevaate saamine vilistlaste lõpetamisjärgsest tegevusest, toimetulekust tööturul ja hinnangutest kõrgkooli õppetöö kvaliteedile ning omandatud pädevustele. Uuringu valimisse kuulusid kõik Eesti kõrgkoolid, mida kokku oli 25. Kokku saadi vastused 3443 vilistlaselt. Uuringust selgus, et kehtib seaduspärasus kõrgema hariduse ja sissetuleku vahel ehk mida kõrgem haridus seda suurem palk. Ametikoha valikul sai ka antud uuringus otsustavaks kriteeriumiks seos õpitud erialaga. Kõige enam 39% uuringus osalenutest töötas palgatöötajana. Rohkem, kui pooltel töötavatest lõpetanutest on töö tihedalt seotud lõpetatud erialaga. Kõrgkooli valikuga oli rahul ligi 91% lõpetanutest, samuti oli kõrge rahulolu erialavalikuga – 87% vastanutest. (Laan *et al.* 2012: 75-84)

2015. aastal viis Haridus- ja Teadusministeerium koostöös Ernst & Young Baltic AS-iga läbi Eesti kõrgkoolide 2015. aasta vilistlaste uuringu. Uuringu eesmärgiks oli anda ülevaade Eesti kõrgkoolide vilistlaste õpingutega seotud taustast, lõpetamisjärgsest tegevusest, toimetulekust tööturul ning omandatud pädevustest ja rahulolust õpingutega, samuti anda kõrgkoolidele tagasisidet õppetöö kvaliteedi kohta. Uuringust selgus, et eriala ning kõrgkooli valik tulenes isiklikust huvist valdkonna või eriala vastu. Uuringus osalejatest töötas õpingute ajal enam kui kolm neljandikku vilistlastest ning ligikaudu pooled vastanutest töötasid juba enne õpingute alustamist. Üldjoontes oldi õpingutega rahul, kõige enam oldi rahul kõrgkooli valiku, tööalase toimetuleku ning valitud erialaga. Kõrgkoolide lõpetanute hulgas on tööturul hõivatute osakaal küllalt kõrge. Uuringu läbiviimise hetkel oli 84% vilistlastest tööturul hõivatud ning kolm neljandikku lõpetanutest töötavad oma erialale lähedasel ametikohal. (Eesti kõrgkoolide...2017)

Kõrgkooli lõpetajate sissetulekute kohta avaldab statistikat Haridus- ja teadusministeeriumi poolt hallatav Haridussilma portaal (2019). See on üheks kõrghariduse tulemus- ja tõhususnäitajaks. Näiteks kui 2011.a. oli keskmine töine sissetulek kogu Eesti lõikes 1039

eurot, siis 2017.a. 1502 eurot kuus. Võrdlust saab teha ka koolide lõikes. EMÜ lõpetanute sissetulek oli Eesti keskmisest madalam. Näiteks 2011.a. oli see 966 eurot ja 2017.a. 1339 eurot kuus. (Haridussilm 2019)

Üldiselt on kõrgkoolide lõpetajad rahul pakutava haridusega ning saadakse ka erialane töö pärast lõpetamist. Varasemate uuringute alusel võib öelda, et üldiselt üle poolte vilistlastest töötab erialasel töö. Seaduspärasus on ka kõrghariduse ja kõrgema palga teenimise vahel. Tööandjate jaoks on samuti oluline töötajaid palgates nende kõrgharidus ja tööalased pädevused. Varasemates uuringutes on üldiselt kaasatud uuringusse mitmed kõrgkoolid ning tulemused on üldistavad. Antud magistritöös keskendutakse EMÜ ja majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste praegusele tegevusele ning on huvitav teada saada kas antud analüüsi tulemused vastavad varasemalt läbiviidud uuringute tulemustele.

2. EESTI MAAÜLIKOOI MAJANDUS- JA SOTSIAAL- INSTITUUDI VILISTLASTE PRAEGUNE OLUKORD TÖÖTURUL

2.1. Ülevaade 2016. a. Eesti Maaülikooli vilistlaste uuringust

2016. aastal viidi Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel alanud ja Euroopa Sotsiaalfondi vahenditest finantseeritava ettevõtlusõppe programmi Edu ja Tegu ehk „Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe süsteemne arendamine kõigil haridustasemetel” raames läbi vilistlaste ettevõtlusuuring. Uuringu viisid läbi Eesti Maaülikool, Eesti Kunstiakadeemia ja Eesti Ettevõtluskõrgkool Mainor. Ettevõtlusuuringu eesmärgiks oli koguda teavet kõrgkoolide ettevõtlustegevuse kohta, hinnanguid kõrgkoolis omandatud ettevõtlusalastele teadmiste ja oskuste ning teavet selle kohta, mis on jäänud vajaka. Antud uuring toimus Edu ja Tegu programmi 5. tegevussuuna „Pädevuste arendamine ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe alal” raames. Programmi käigus toetati kõrgkoolide ja ettevõtlikkuse arendamise ja ettevõtlusõppega tegelevate organisatsioonide pädevuste arendamist. Samas tegevussuunas toetati lisaks veel ka ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe alaste analüüside ja uuringute läbiviimist; kõrgkoolide ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe alaste pädevuste arendamist, sh teadmiste ja kogemuste vahendamist. Uuring viidi läbi 2016. aasta sügisel läbi internetiküsitlusena. Kokku vastas küsitlusele 1628 vilistlast. Maaülikooli vilistlased vastasid küsitlusele kõige aktiivsemalt ehk EMÜ vilistasi oli vastanutest 1457. (Pöder *et al.* 2016)

Käesolevas analüüsis kasutatakse sellest uuringust ainult EMÜ vilistlaste andmeid. Põhiline fookus on majandus- ja sotsiaalinstituudi lõpetajatel, keda võrreldakse ka teiste EMÜ erialade lõpetajatega.

Töö metoodikaks on kvantitatiivne analüüsimetod, mille abil uuritakse vilistlaste praegust tegevust tööturul, selle ja omandatud hariduse vahelisi seoseid. Andmete analüüsis kasutatakse sagedusjaotusi ja keskmisi hinnanguid, hii-ruut testi ja dispersioonanalüüsi. Analüüs viiakse läbi kasutades tabelitöötlusprogrammis MS Excel ja statistilise andmetöötluse tarkvara SPSS.

Hii-ruut testi kasutatakse kahe tunnuste vaheliste seoste analüüsimiseks (Rootalu 2014). Selle analüüsi alusel saab hinnata, kas vaadeldud kategooriaalsete näitajate vahel seos on statistiliselt oluline.

Dispersioonanalüüsi kasutatakse selleks, et kontrollida gruppide vaheliste erinevuste statistilist olulisust. Analüüs võimaldab võrrelda enam kui kahte gruppi nende keskväärtuste põhjal. Dispersioonanalüüs eeldab kahte tunnust, millest üks on kategooriaalne, mis kirjeldab võrreldavad grupid ning teine on arvtunnus, mille osas gruppe võrrelda soovitakse. (Niglas 2013) Kui $p < 0,05$, siis keskmised hinnangud gruppide kaupa on statistiliselt oluliselt erinevad, juhul kui $p > 0,05$, siis on keskmiste hinnangute erinevus statistiliselt ebaoluline.

Kuna magistritöö keskendub EMÜ majandus- ja sotsiaalinstituudi ning teiste valdkondade vilistlaste praegusele tegevusele, siis analüüsis keskendutakse küsimustele, mis on seotud vilistlaste praeguse tegevuse ja tööhõivega. Küsimustikus on kokku 36 küsimust, millest antud töös kasutatakse analüüsimiseks küsimusi 4-9. Autor ise ei osalenud andmete kogumises ja tegu on sekundaarandmete edasitöötlusega.

Kõigepealt võrreldakse EMÜ majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste praegust tegevust võrdluses teiste instituutidega. Vaatluse all on sellised tunnused nagu: sugu, lõpetatud haridustase, praegune tegevus, ametikoht, sissetulek ning praeguse tegevuse seos lõpetatud erialaga. Järgnevalt analüüsitakse samu tunnuseid majandus- ja sotsiaalinstituudi siseselt lõpetamise aasta, tegevusvaldkonna, ametikoha jm järgi. Viimaseks analüüsitakse vilistlaste keskmisi hinnanguid lõpetatud eriala ja praeguse ametikoha kohta vastavalt lõpetamise aasta, lõpetatud haridustaseme, tegevusvaldkonna, ametikoha ja palgataseme lõikes. Hii-ruut testiga analüüsitakse, kas seosed on statistiliselt olulised või mitte.

Analüüsi läbiviimiseks püstitati järgmised hüpoteesid:

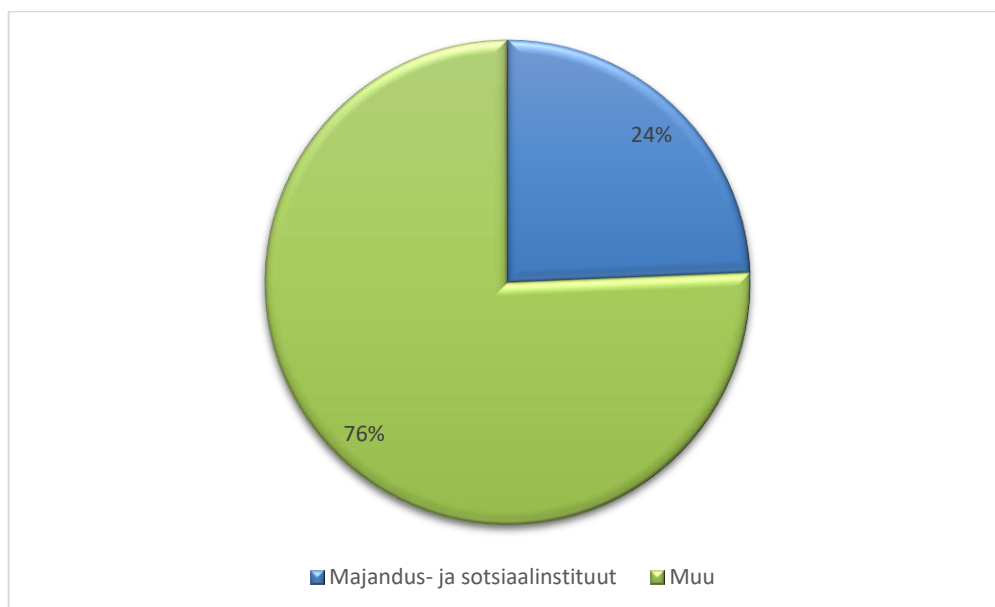
- 1) Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas on naisi rohkem, kui mehi;
- 2) Mida rohkem on aega möödas lõpetamisest, seda suurema tõenäosusega ollakse praegusel hetkel kõrgemal positsioonil;
- 3) Võrreldes teiste valdkondade lõpetajate on majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas oluliselt suurem tertsiaarsektoris töötajate osakaal;
- 4) Mida rohkem on aega möödas lõpetamisest, seda suuremat palka teenitakse;
- 5) Tippjuhi ametikoht ja kõrgem palk on seotud õpitud erialaga;
- 6) Mida kõrgem õppeaste on lõpetatud, seda kõrgemat palka teenitakse.

Hüpoteesid on püstitatud ja tuletatud vastavalt varasemate uuringute tulemustele ning teoreetilistele käsitlustele. Näiteks Haridus- ja teadusministeeriumi 2012. aasta vilistlaste uuringust selgus, et kehtib seaduspärasus kõrgema hariduse ja sissetuleku vahel ehk mida kõrgem haridus seda suurem palk. Sama seaduspärasus toodi välja ka Tartu Ülikooli 2010. aasta vilistlaste uuringust, kus selgus, et kõrgema õppeastme lõpetanud teenivad kõrgemat palka. Sama uuringu tulemustena toodi välja, et vastanutest 55% töötas tippspetsialistina, 145 tehniku või keskastmespetsialistina, 11% kõrgema ametniku ning 9% ametnikuna. Andrews ja Higsoni 2008. aastal läbi viidud uuringust selgus, et paljud vastanutest uskusid, et kõrgem ärialane haridus suurendas nende tööalast konkurentsivõimet. Teoreetikud on toonud välja, et inimkapitali investeerides mõjutavad haridus ja töökohal õppimine töötasu ning haridus annab paremad võimalused tööturul läbilöömiseks ning tõenäoliselt ka suurema palga.

2.2. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlased võrdluses teiste instituutidega

2.2.1. Vastajate iseloomustus

Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste küsitluse tulemusi võrreldakse teiste Eesti Maaülikooli instituutide vilistlaste tulemustega. EMÜ vilistasi oli vastanutest kokku 1457 kellest 24% olid lõpetanud majandus- ja sotsiaalinstituudi ning 76% moodustasid vilistlased, kes olid lõpetanud mõne muu EMÜ instituudi. (Joonis 2)

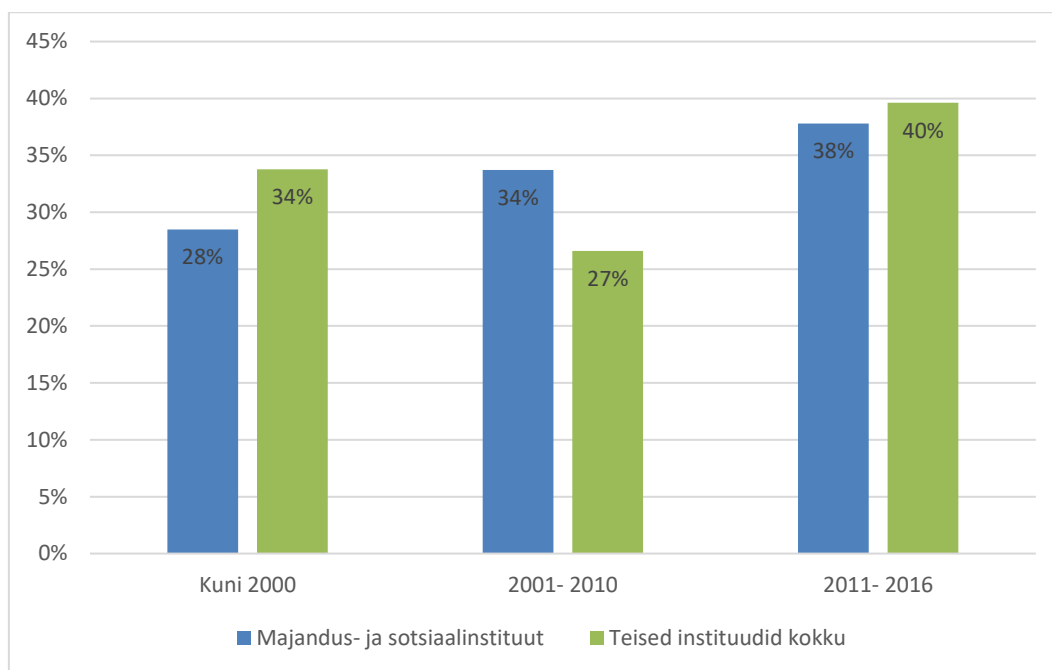

Joonis 2. Vastajate jagunemine majandus- ja sotsiaalinstituudi ja teiste instituutide peale kokku (%).

Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

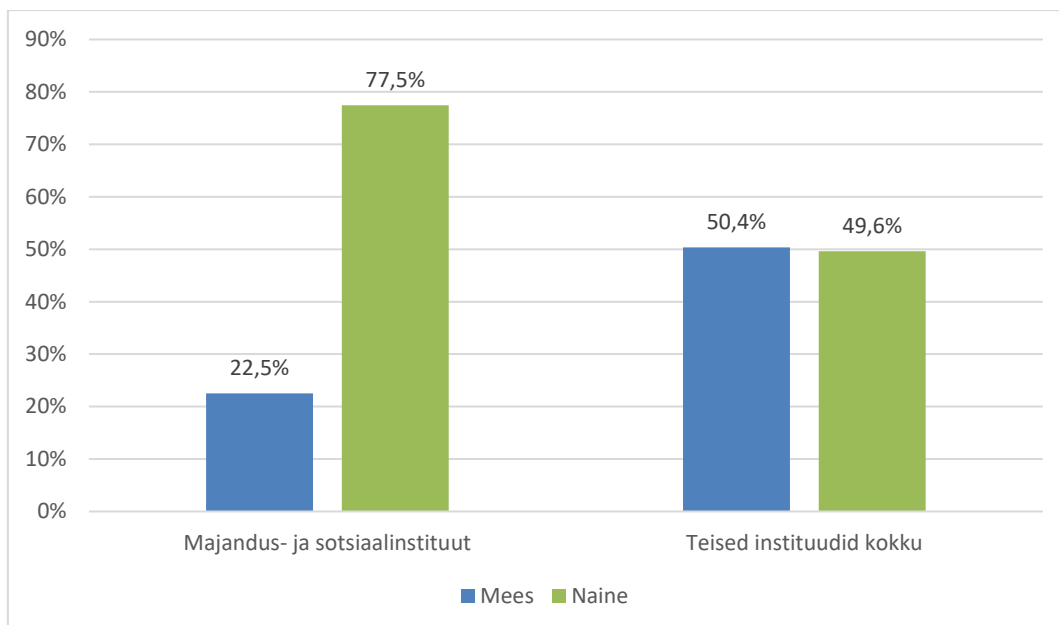
Selleks, et uurida lõpetamisaja mõju jagati majandus- ja sotsiaalinstituudi lõpetajaid teiste instituutide lõpetajatega lõpetamise aasta järgi kolme rühma (vt. joonis 2). Sellise jaotuse järgi oli igas rühmas vastanute arv ühtlasem- vastavalt 456, 398, 550. Lõpetamise aasta järgi vilistlasuuringus osalejate jagunemist majandus- ja sotsiaal instituudi ja teiste instituutide vahel näitab hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust. Kõige enam osales vilistlasuuringus hiljuti lõpetanud vilistasi ehk 2011-2016 ning ka instituutide võrdluses oli samal aastal osalejate protsent sarnane. Selline tulemus on ootuspärane kuna hiljuti lõpetanud vilistlased on mõnevõrra rohkem veel seotud kooliga, e-mailid on muutumata ning lihtsam on kontakti saada. 2011-2016. aastal lõpetanud vilistlasi oli majandus- ja sotsiaalinstituudi vastajate seas

38% ja teiste instituutide peale kokku oli sama näitaja 40%. Enne 2000. aastat lõpetajatest on uuringus osalenud vilistlaste osakaal suurem teiste instituutide vastajate (27%) seas samas kui 2001-2010.aastal lõpetanud on majandus- ja sotsiaalinstituudi vastajate hulgas rohkem (34%). (Joonis 3)

Joonis 3. Vastajate osakaal lõpetamise aasta järgi: majandus- ja sotsiaalinstituut võrdluses teiste instituutidega (%). *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Uuringus osalenud vilistlaste soolist koosseisu analüüsides näitas ka hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust ehk majandus ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas on naisi oluliselt rohkem kui mehi. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas oli naisi 77,5% ning mehi vaid 22,5%. Teiste instituutide peale kokku on naiste ja meeste osakaal üsna võrdne: naisi 49,6% ning mehi 50,4%. Selline tulemus on ootuspärane kuna üldiselt lõpetabki naisi mõnevõrra rohkem kõrgkooli kui mehi, kuna mehed langevad välja koolist kergemini. Majandus- ja sotsiaalinstituudi võrdlused teiste instituutidega on naiste ülekaalu põhjuseks kindlasti ka asjaolu, et teistes instituutides on pakutavad erialad rohkem sellised, mida on traditsiooniliselt seostatud eelkõige meeste tegevusvaldkondadega (tehnik, metsandus jm). Majandus- ja sotsiaalinstituudis üldiselt alustab õpinguid juba rohkem naisi kui mehi. (Joonis 4)

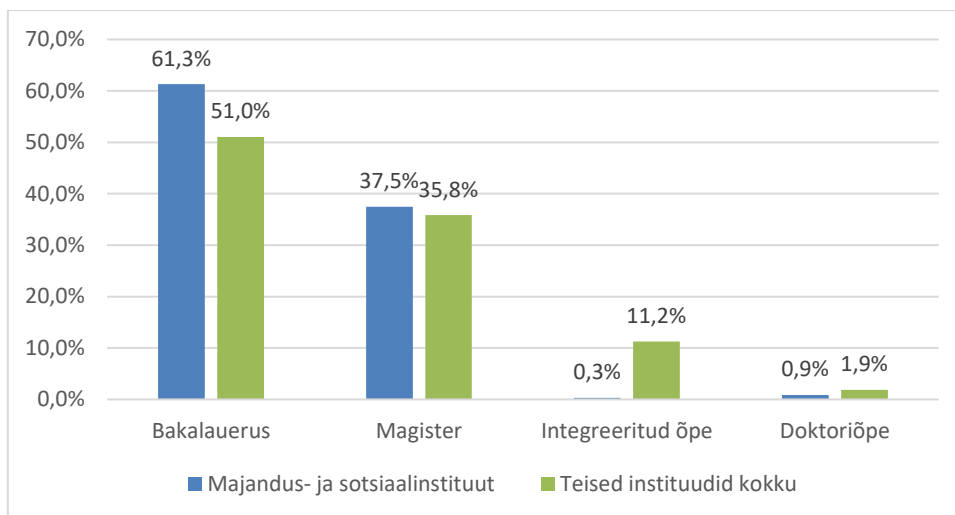

Joonis 4. Vastajate sooline jaotumine: majandus- ja sotsiaalinstituut võrdluses teiste instituutidega (%). *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Vilistlasuuringus osalenute vanust analüüsides statistiliselt olulist erinevust ei esinenud ehk majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste keskmine vanus uuringu hetkel on sarnane teiste instituutide vilistlaste vanusega. Majandus- ja sotsiaalinstituudil 40,8 ning teistel instituutidel kokku 39,7 aastat.

Tabel 1. Vastajate keskmine vanus võrdluses majandus- ja sotsiaalinstituut teiste instituutidega kokku (autori koostatud)

	Keskmine vanus
Majandus- ja sotsiaalinstituut	40,8
Teised instituudid kokku	39,7

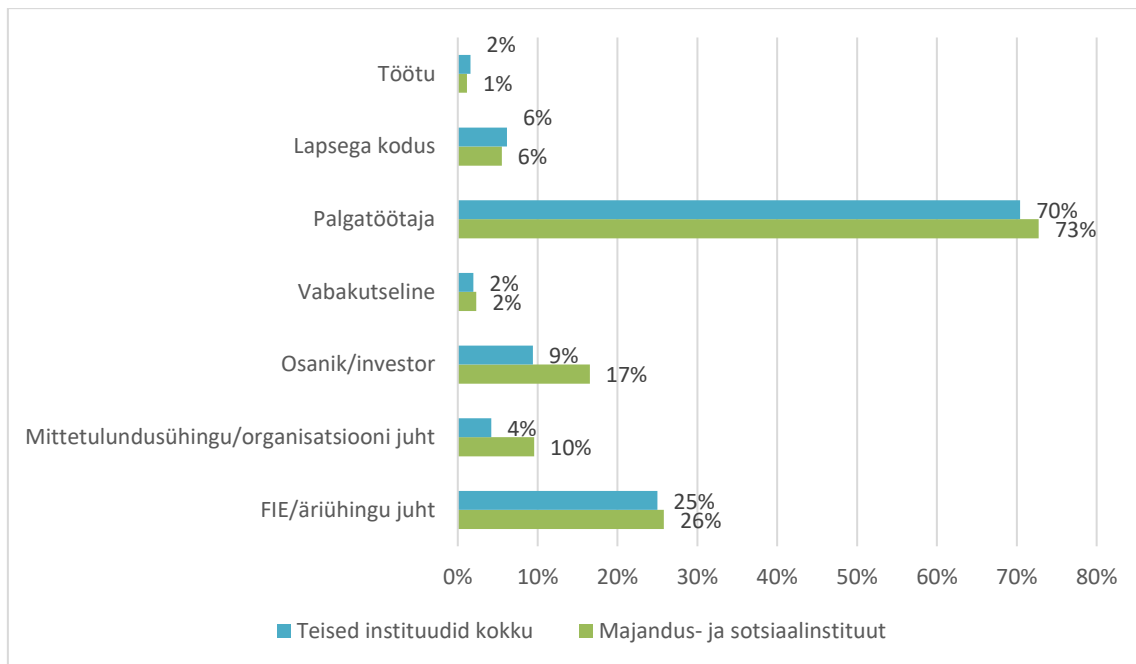

Joonis 5. Vastajate jaotus haridustaseme alusel majandus- ja sotsiaalinstituudi ning teiste instituutide võrdluses (%). Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Hii-ruut test näitas statistiliselt olulist erinevust vilistlaste haridustasemete jaotuses. Küsitluses paluti välja tuua, et mis oli viimane haridustase, mille vastajad lõpetasid. Joonisel 5. on eraldi välja toodud bakalaureuse-, magistri-, doktori- ja integreeritud õpe. Kõige enam vastanutest on lõpetanud bakalaureuse. 61,3% majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest on lõpetanud bakalaureuse ning 37,5% magistri. Teiste instituutide seas bakalaureuse on lõpetanud 51% vastanutest ja magistri 35,8%. Teiste instituutide seas on 1% rohkem neid, kes on lõpetanud doktoriõppe, majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest on lõpetanud doktoriõppe 0,9% vastanutest ja teiste instituutide vilistlastest 1,9%.

2.2.2. Vilistlaste praegune tegevus

Järgnevalt vaadeldakse vilistlaste praegust tegevust majandus- ja sotsiaalinstituudi ja teiste instituutide vastajate võrdluses. Vastusevariantidest sai valida ka mitu sobivat tegevust ning vastuste protsent on võetud kõigi vastajate peale kokku. (Joonis 6.)

Joonis 6. Vilistlaste praegune tegevus: majandus- ja sotsiaalinstituut võrdluses teiste instituutidega (%). *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Kõige suuremal määral on nii majandus- ja sotsiaalinstituudi kui ka teiste instituudi vilistlaste seas palgatöötajaid. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas on palgatöötajaid 3% rohkem kui teiste instituudi lõpetajate seas, hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust ei näita ehk majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas ja teiste instituutides kokku on palgatöötajaid enam-vähem sama palju. FIE/äriühingu juhi puhul ei ole statistiliselt olulist erinevust ehk majandus- ja sotsiaalinstituudi (26%) vilistlaste seas on peaaegu sama palju FIE/äriühingu juhte kui teiste instituutide (25%) peale kokku. Mittetulundusühingu/organisatsiooni juhi puhul näitas hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust ehk majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste hulgas on mõnevõrra rohkem mittetulundusühingu/organisatsiooni juhte kui teiste instituutide lõpetanute hulgas. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas on vastanud jah 10% vilistlastest ja teiste instituutide lõpetajatest on samale küsimusele vastanud jah 4%. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas on mõnevõrra rohkem osanik/investoreid. 17% uuringus osalenud majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest on hetkel mõnes ettevõttes osanik/investor, teiste instituutide seas on samal ametikohal 9% vastanutest. Vabakutselisi on nii majandus- ja sotsiaalinstituudis kui ka teiste instituutide vilistlaste seas sama palju. Mõlema puhul on osakaal sama ehk 2% vastanutest. Ka lastega kodus olevate vilistlaste analüüs ei näidanud statistiliselt olulist erinevust ehk majandus- ja sotsiaalinstituudi

vilistlaste ja teiste instituutide vilistlaste seas on võrdselt neid, kes olid uuringu läbiviimise ajal lapsega kodused. Mõlema puhul oli osakaal 6%. Uuringus osalenud vilistlaste seas oli nii majandus- ja sotsiaalinstituudi kui ka teiste instituutide peale kokku väga vähe töötuid. Töötute osakaal majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas on 1% ja teiste instituudi seas 2%. (Joonis 6)

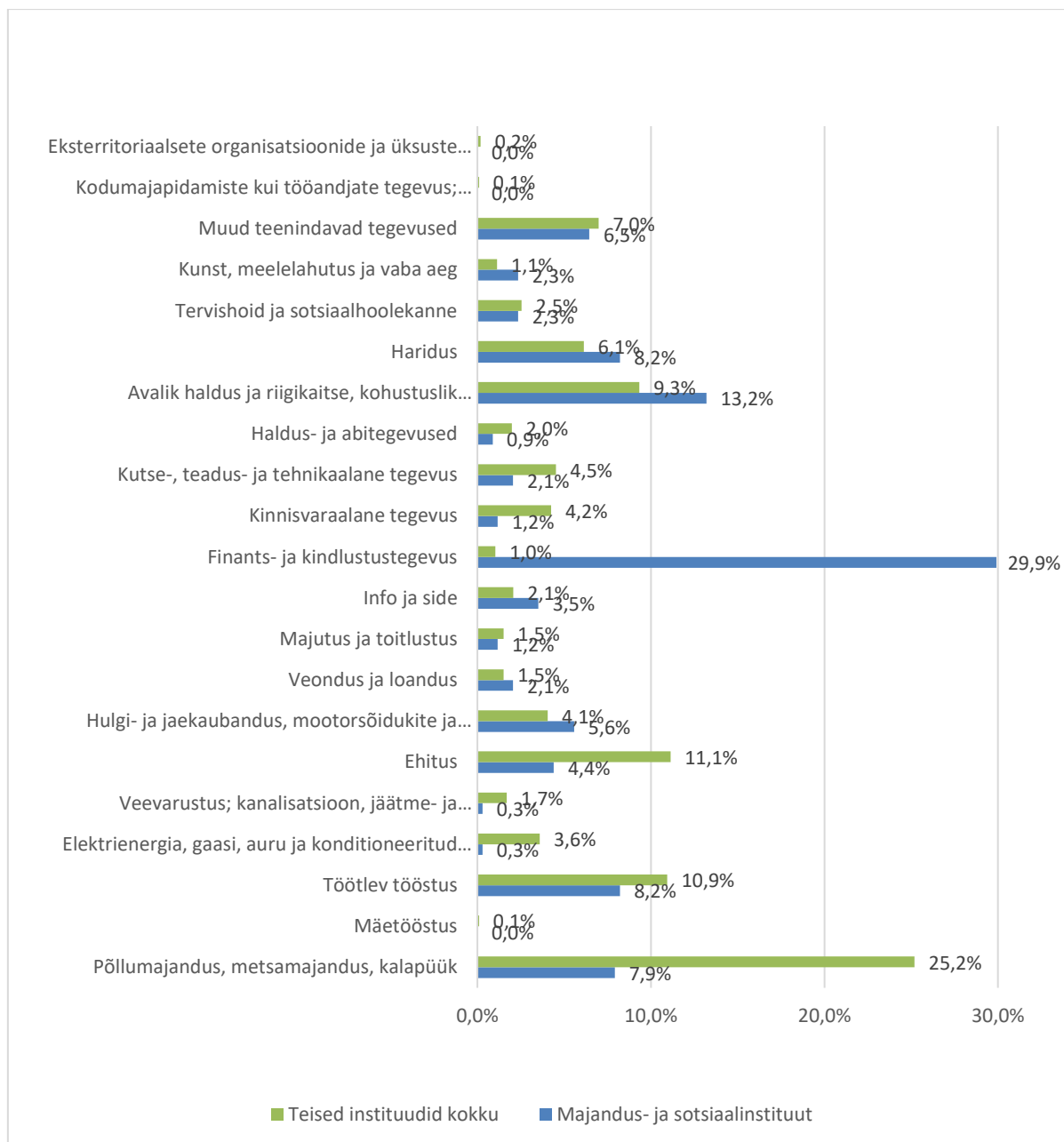
2.2.3. Tegevusvaldkond ja tööandjad

Küsimus mitmes ettevõttes/asutuses olete töötanud ei näidanud statistiliselt olulist erinevust. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlased on keskmiselt töötanud 2,63 asutuses/ettevõttes ning teiste instituutide peale kokku on tulemus sarnane 2,62 asutuses/ettevõttes. (Tabel 2)

Tabel 2. Keskmise ettevõtete/asutuste arv, kus on vilistlased töötanud (autori koostatud)

	Keskmine
Majandus- ja sotsiaalinstituut	2,63
Teised instituudid kokku	2,62

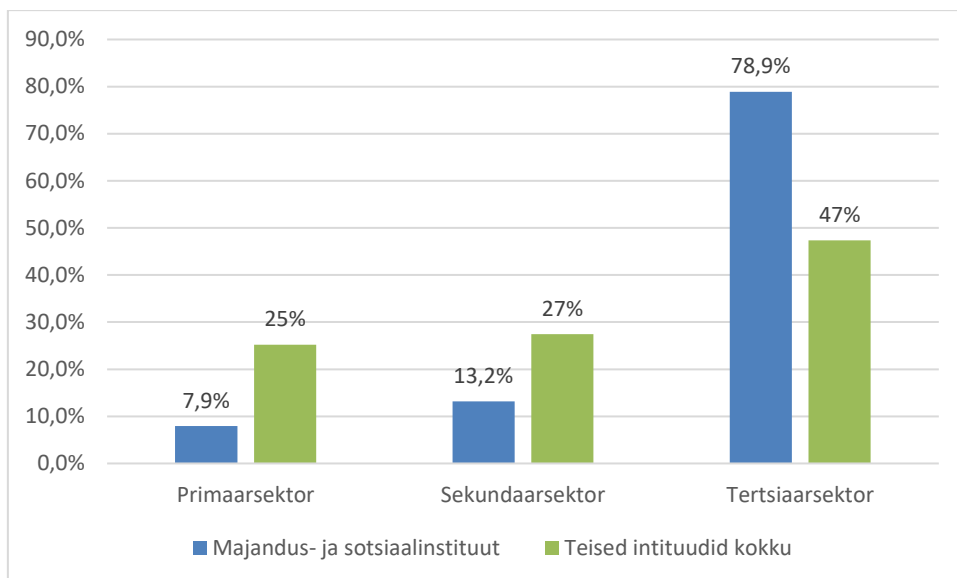
Joonisel 7. on välja toodud vilistlaste praegune tegevus – majandus- ja sotsiaalinstituut võrdluses teiste instituutidega. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest kõige enam vastanutest töötab finants- ja kindlustusalal 29,9% vastanutest, mis on täiesti ootuspärane, samas ülejäänud instituutide vastanutest töötab samal alal vaid 1%- ka hii-ruut test näitas statistiliselt olulist seost. Samuti on ootuspärane, et teiste instituutide peale kokku töötab kõige enam vastanutest 25,2% just põllumajandusega seotud aladel. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest töötab põllumajandusega seotud aladel 7,9% uuringus osalenud vastajatest. Kõige vähem vilistlasti töötab eksterriitoriaalsete organisatsioonide ja üksuste tegevuse (majandus- ja sotsiaalinstituut 0%, teised instituudid kokku 0,19%), kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kaupade tootmine ja teenuste osutamise (0% ja 0,09%), mäetööstuse (0% ja 0,09%) alal.

Joonis 7. Vilistlaste praegune tegevus: majandus- ja sotsiaalinstituut võrdluses teiste instituutidega.

Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal.

Küsitluses osalenute peamised tegevusvaldkonnad on jaotatud primaar-, sekundaar- ja tertsiaarsektoriks. Joonisel 8. on välja toodud vastajate peamine tegevusvaldkond võrdluses majandus- ja sotsiaalinstituudi ning teiste instituutidega kokku.

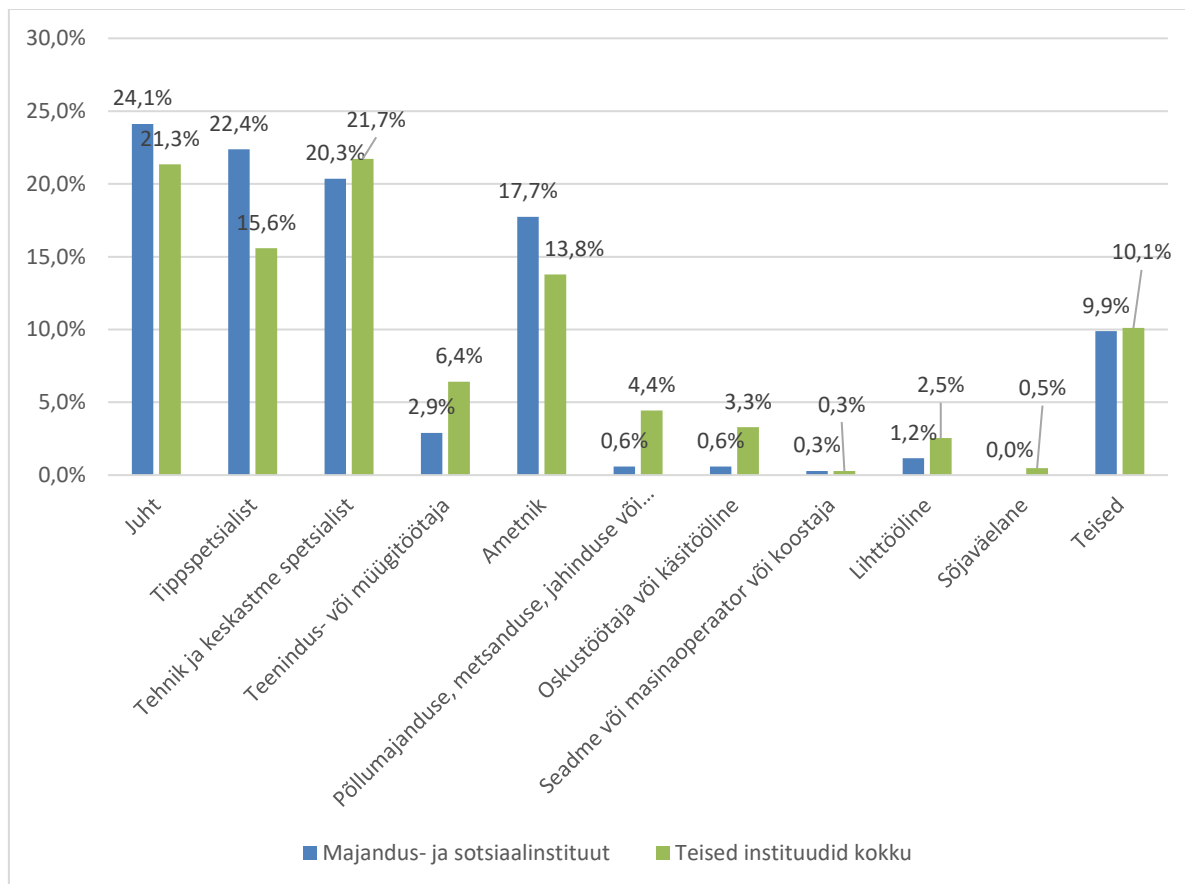
Joonis 8. Vastajate peamine tegevusvaldkond: majandus- ja sotsiaalinstituut võrdluses teiste instituutidega (%). *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal.

Hii-ruut test näitab statistilist olulisust, kõige rohkem töötab vilistlasi tertsiaarsektoris, kus majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste osakaal on märgatavalt suurem võrreldes teiste sektoritega. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest töötab tertsiaarsektoris 78,9% vastanutest ja teised instituudid kokku 47%. Sekundaar- ja primaarsektoris töötajate osakaal on suurem teiste instituutide lõpetajate hulgas võrreldes majandus- ja sotsiaalinstituudiga. Nii majandus- ja sotsiaalinstituudi kui ka teised instituudid kokku vilistlaste seas töötatakse kõige vähem primaarsektoris. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste hulgas on primaarsektoris töötajate osakaal vaid 7,9% ning teiste instituutide seas kokku on sama osakaal 25%.

2.2.4. Ametikoht ja sissetulek

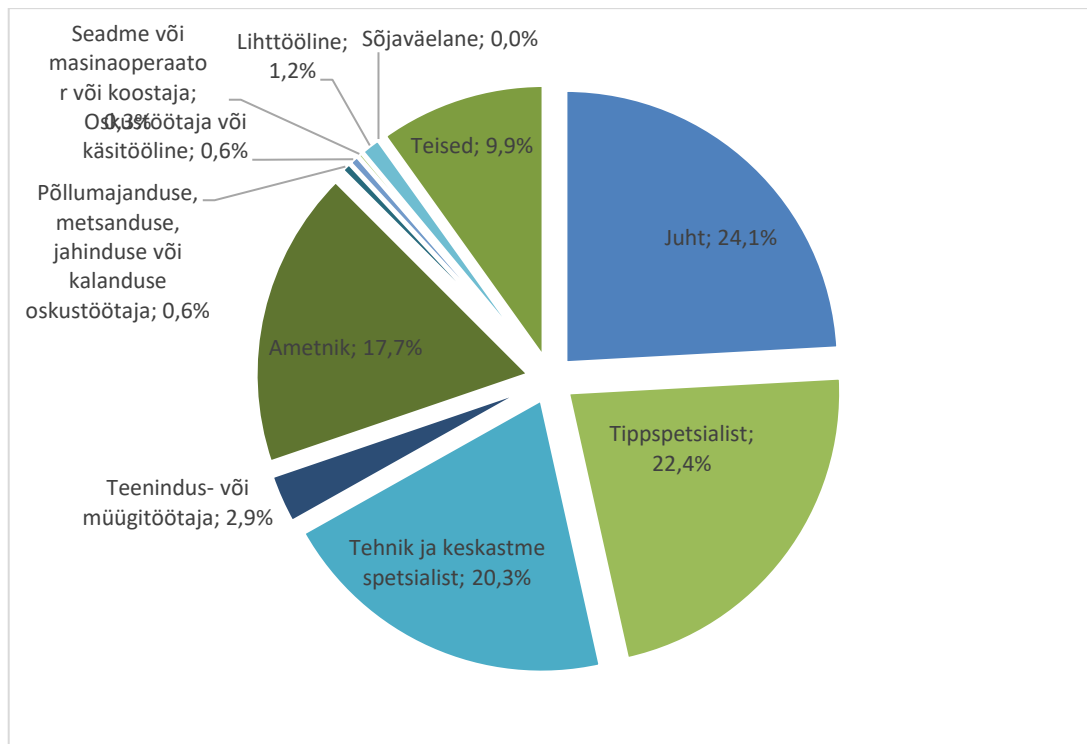
Sarnaselt majandus- ja sotsiaalinstituudi lõpetanute ja teiste instituudi lõpetanute hulgas on kõige rohkem juhi, tippspetsialisti ja tehniku või keskastme spetsialisti ametikohtadel töötavaid isikuid. Samuti on ametnikuna töötavate isikute osakaal märgatavalt kõrgem, majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest 17,7% töötab ametnikuna ning teiste instituutide peale kokku on ametnikke 13,8%. Tippspetsialisti puhul on erinevus kõige suurem majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas töötab tippspetsialistina 22,4% ja teiste instituutide peale kokku töötab tippspetsialistina 15,6% vastanutest. Tehniku ja

keskastmespetsialisti ametikohal töötavate vilistlaste osakaal on suurem teiste instituutide peale kokku 21,7%, majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest töötab samal ametikohal 20,3% vastanutest. (Joonis 9)

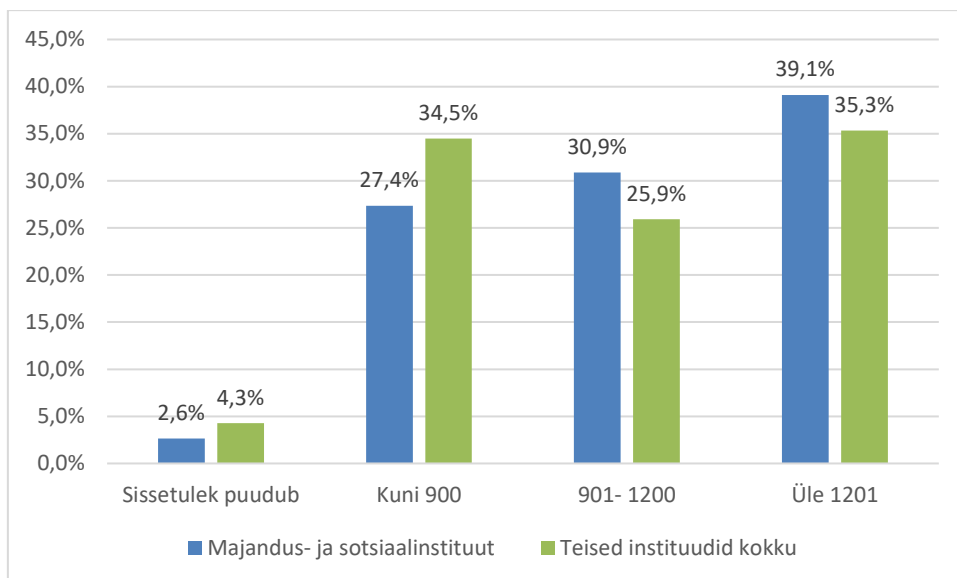
Jooni 9. Vastajate jaotus vastavalt ametikohale: majandus- ja sotsiaalinstituut võrdluses teiste instituutidega (%). Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Joonisel 10 on välja toodud majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste praegune ametikoht. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest kõige enam, 24,1% vastanutest, töötab juhina. Järgnevad tippspetsialisti ametikoht 22,4% ning tehnik ja keskastme spetsialist 20,3%. Kõige vähem vilistlastest (alla 1%) töötab sõjaväelasena, oskustöötaja või käsitöölisena, lihttöölisena ning põllumajanduse, metsanduse, jahinduse või kalanduse oskustöölisena.

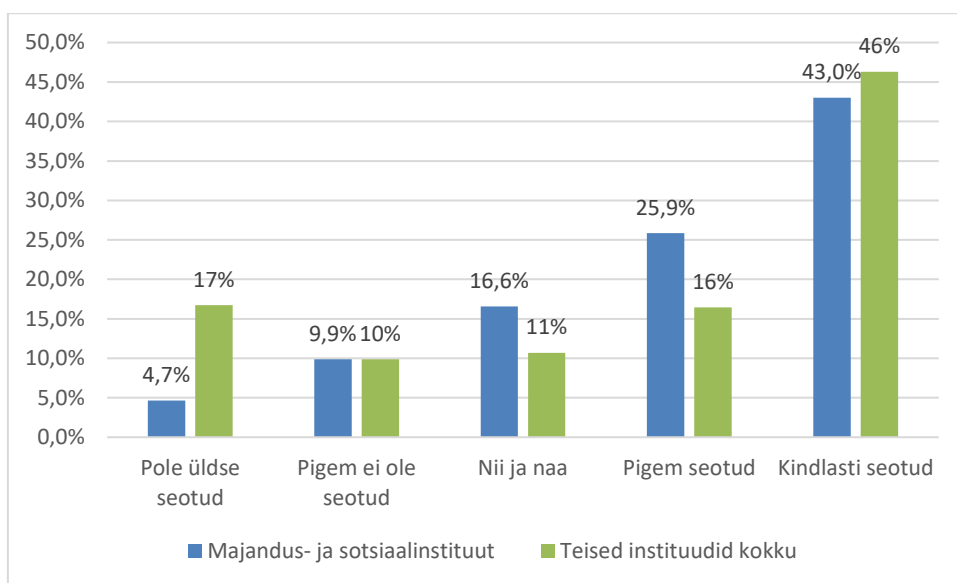
Joonis 10. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste praegune ametikoht (%). Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Hii-ruut test näitas statistiliselt olulist erinevust palgatasemete võrdluses (Joonis 11) seega võib väita, et võrreldes teiste instituutide lõpetajatega teenivad majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlased kõrgemat palka. Üle 1201 euro teenivate vilistlaste osakaal (39,1%) on majandus- ja sotsiaalinstituudi lõpetajate seas suurem kui teiste (35,3%) instituutide peale kokku. Samuti on ka 901-1200 eurot teenivate vilistlaste osakaal majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas kõrgem. Kuni 900 eurost palka teenivate vilistlaste osakaal on teistes instituutides kõrgem (34,5%) võrreldes majandus- ja sotsiaalinstituudiga (27,4%). Sissetulek puudub majandus-ja sotsiaalinstituudi vilistlaste hulgas 2,6% vastanutest ja teistes instituutides kokku puudub sissetulek 4,3% vastanutest.

Joonis 11. Vilistlaste sissetulek: majandus- ja sotsiaalinstituut võrdluses teiste instituutidega (%).

Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Joonis 12. Kuivõrd on vilistlaste praegune ametikoht seotud EMÜs viimati lõpetatud erialaga majandus- ja sotsiaalinstituut võrdluses teiste instituutidega kokku. *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

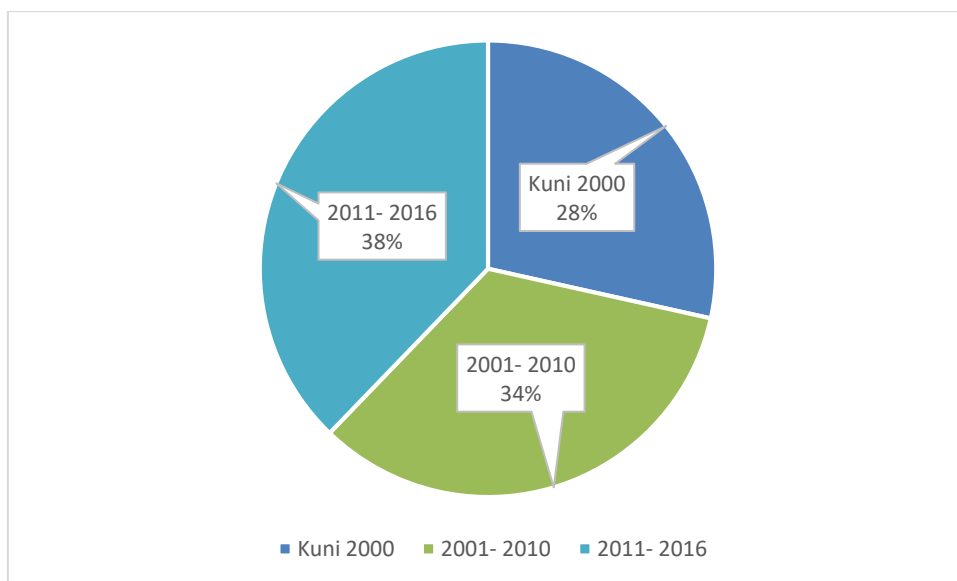
Üldiselt saavad vilistlased pärast lõpetamist ametikoha, mis on seotud õpitud erialaga (Joonis 12). 43% majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest vastas, et ametikoht on kindlasti seotud õpitud erialaga. Teiste instituudi vilistlaste seas oli antud protsent veidi kõrgem 46%. Üldiselt aga on majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste ametikoht suuremal määral seotud erialaga võrreldes teiste instituudi lõpetajatega. Pigem seotud on majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest vastanud 25,9% ning teiste instituutide vilistlased 16%. Pole

üldse seotud on majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest vastanud vaid 4,7% samas kui teiste instituutide vilistlastest on vastanud lausa 17%, et praegune töökoht ei ole seotud õpitud erialaga.

2.3. Majandus- ja sotsiaalinstituudi sisene võrdlus vastavalt lõpetatud aastale

2.3.1. Uuringus osalenud majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste iseloomustus

Majandus- ja sotsiaalinstituudist osales uuringus kokku 275 vilistlast. Kellest 213 olid naised ja 62 mehed. Vastajate keskmine vanus oli 40,8 aastat, kõige noorem vastaja oli 23-aastane ja vanim 77-aastane.

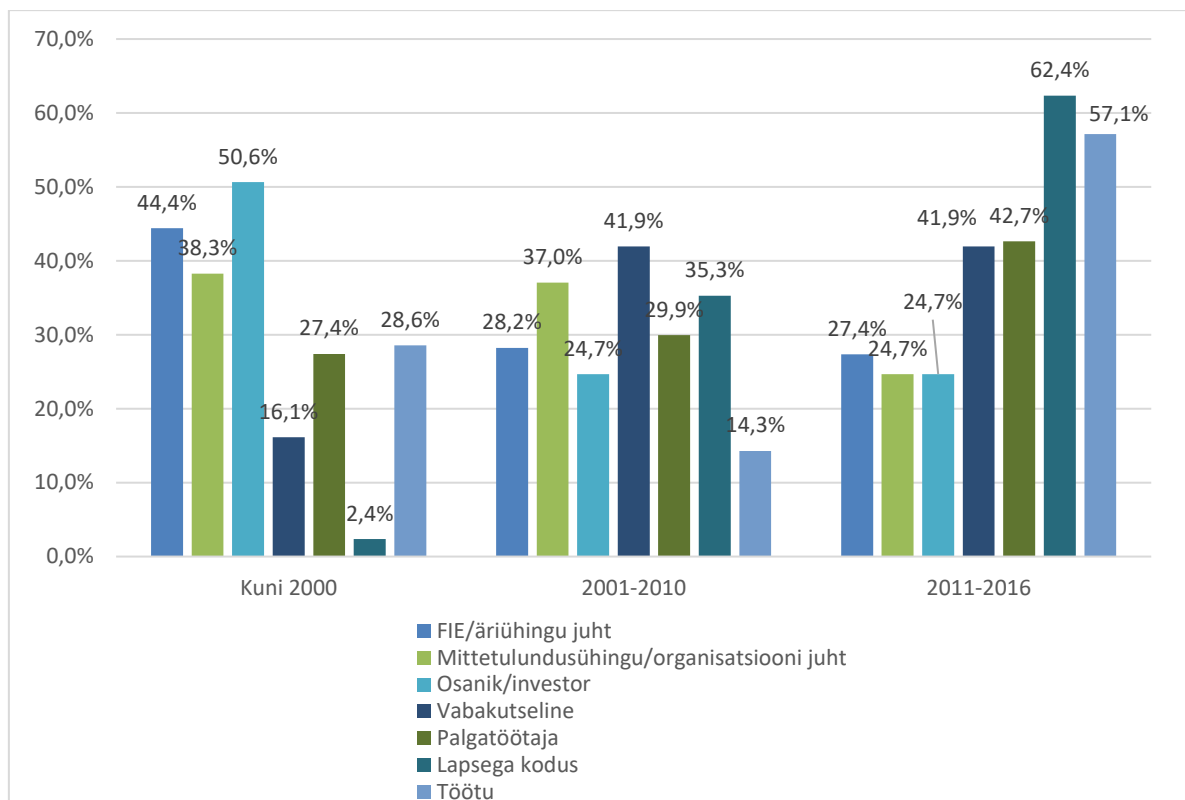

Joonis 13. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste jagunemine lõpetatud aasta järgi (%). *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Tulenevalt vastajate vanuse erinevusest mängib olulist rolli analüüsis ka vilistlaste lõpetamise aasta. Kindlasti on ülikoolil oluline teada kuidas on seotud lõpetamise aasta ja vilistlaste praegune tegevus ning kas esineb olulist erinevust vilistlaste praeguse tegevuse vahel lõpetamise aja järgi. Analüüsis on lõpetamise aasta jagatud kolme rühma: kuni 2000, 2001-2010 ja 2011-2016. Sellise jaotuse järgi on igas rühmas kõige sarnasem lõpetajate arv ning andmed paremini võrreldavad (Joonis 13). Enne 2000. aastat lõpetanud vilistlasti oli uuringus osalenute seas 28%, 2001-2010 oli 34% ning 2011-2016 38%.

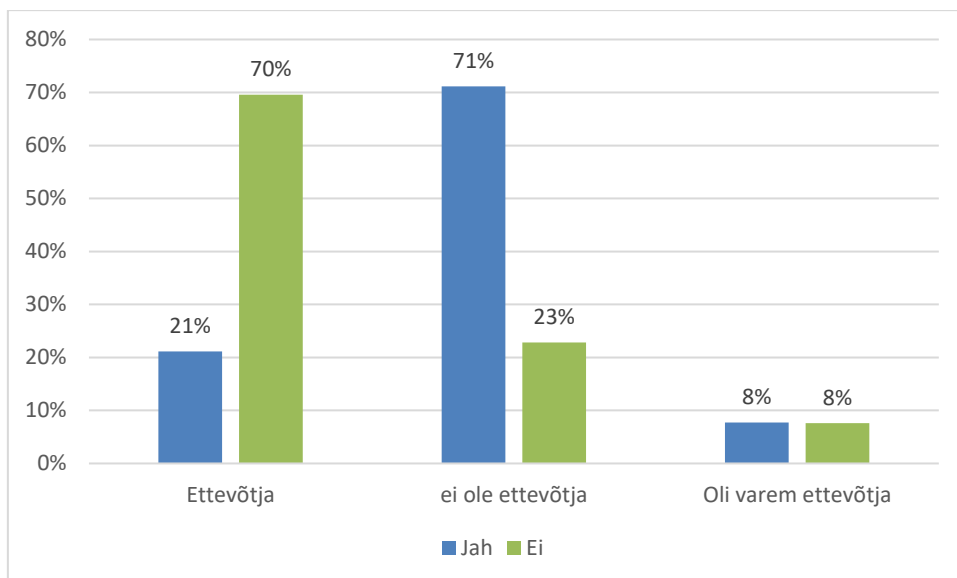
2.3.2. Vilistlaste praegune tegevus

Järgnevalt vaatame kuidas lõpetamise aasta lõikes vilistlaste praegune tegevus (Joonis 14). FIE/äriühingujuhte on varasemalt (enne 2000. a) lõpetanud (44,4%) vilistlaste seas rohkem, kui hiljuti lõpetanute seas (27,4%). Ka hii-ruut test näitab statistiliselt olulist erinevust ehk võib väita, et mida rohkem on aega möödas lõpetamisest seda tõenäolisemalt ollakse FIE/äriühingujuht. Mittetulundusühingu/äriühingu juhi ja osanik/investori puhul näitab hii-ruut test samuti statistiliselt olulist erinevust ning ka neid on varasemalt, enne 2000. aastat lõpetanute seas rohkem, kui hiljuti lõpetanute seas. Osanik/investorite osakaal enne 2000. aastat on 50,6% ja 2011-2016 lõpetanute seas on näitaja 24,7%. Palgatöötajaid on kõige enam hiljuti, 2011-2016. aastal lõpetanute seas (42,7%), 2001-2010 lõpetanute seas on palgatöötajaid 29,9% ja enne 2000. aastat lõpetanute seas 27,4%. Palgatöötaja puhul näitas ka hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust ehk hiljuti lõpetanute seas on palgatöötajaid rohkem, kui varasemalt lõpetanute seas. Ka lapsega koduste kohta näitas hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust, mis on ka mõneti loogiline. Hiljuti lõpetanute seas on lapsega koduseid vilistlasi 62,4%, 2001-2010 lõpetanute seas 35,3% ja enne 2000. aastat lõpetanute seas vaid 2,4%. Töötü puhul hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust ei näidanud ehk lõpetamise aasta ei määra seda kas ollakse töötü või mitte.

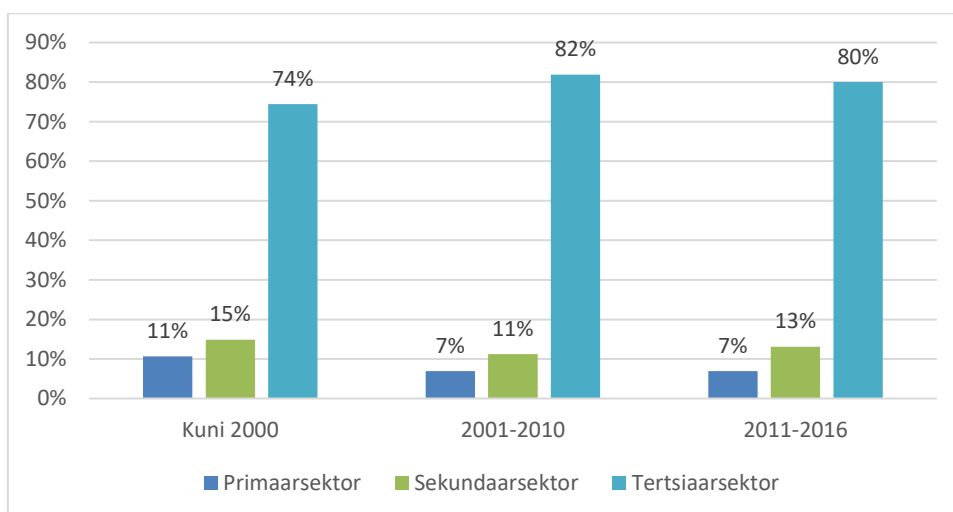

Joonis 14. Vilistlaste praegune tegevus vastavalt lõpetamise ajavahemikule (%). Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Kuna palgatöötajate seas võib olla ka neid, kes on samal ajal ettevõtte või mõne muu organisatsiooni juht või investor, tuuakse joonisel 15. välja ka see, kui paljud palgatöötajad on ettevõtjad või on seda varem olnud. 71% vastanutest ei ole küsitluse hetkel olnud ettevõtja. 21% vastanutest on küsitluse hetkel olnud ettevõtja ning 8% vastanutest on varem olnud ettevõtja. Seega võib palgatöötaja kõrge palgatase määrata ka see, et ollakse samal ajal ka ettevõtja.

Joonis 15. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vastajate puhul ettevõtjate osakaal palgatöötajate seas (%). *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

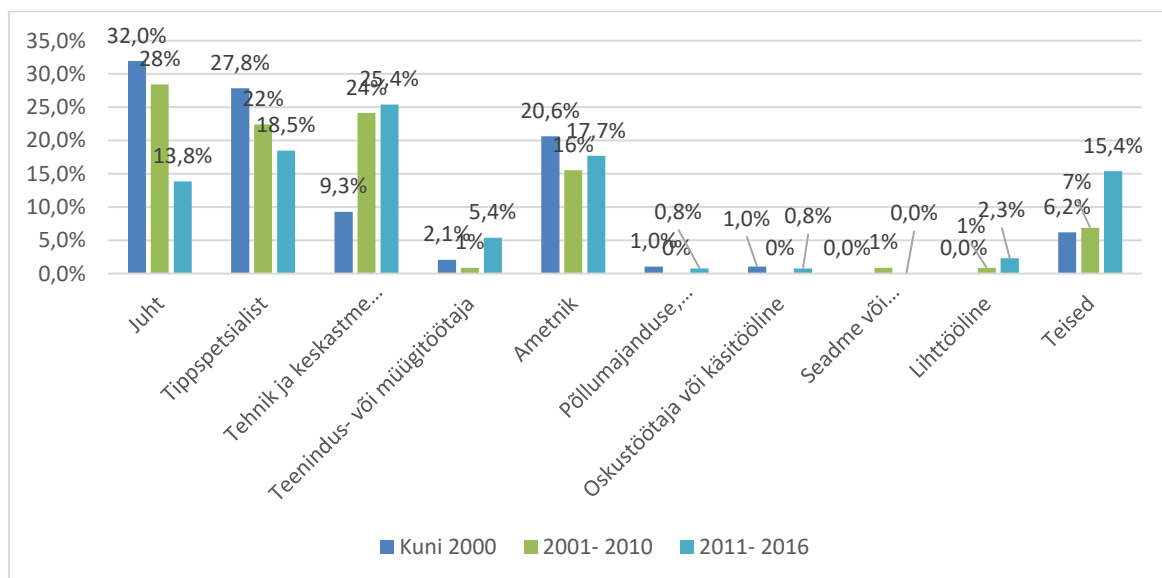
Joonis 16. Vastanute peamine tegevusvaldkond majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste lõpetamise ajavahemiku alusel. *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Ülikooli lõpetamise aasta ei määra seda, mis sektoris saadakse töökoht ka hii-ruut test ei näita statistiliselt olulist erinevust ja nagu ka jooniselt näha on vastavalt lõpetatud aastale tegevusvaldkondades töötamise osakaal sarnane ning eriliste muutusteta. Kõige enam majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlasi töötab tertsiaarsektoris 2011-2016 aastal lõpetanutest töötab tertsiaarsektoris 80%, sekundaarsektoris 13% ja primaarsektoris 7%. Primaarsektoris töötab kõige vähem majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlasi- enne 2000. aastat lõpetanuid 11%, 2001-2010 lõpetanutest 7% ning 2011-2016 aastal lõpetanutest 7%.

Ka sekundaarsektoris töötavate vilistlaste osakaal on olenemata lõpetamise aastat madal: kuni 2000. a 15%, 2001-2010. a 11% ja 2011-2016. a 13%. (Joonis 16)

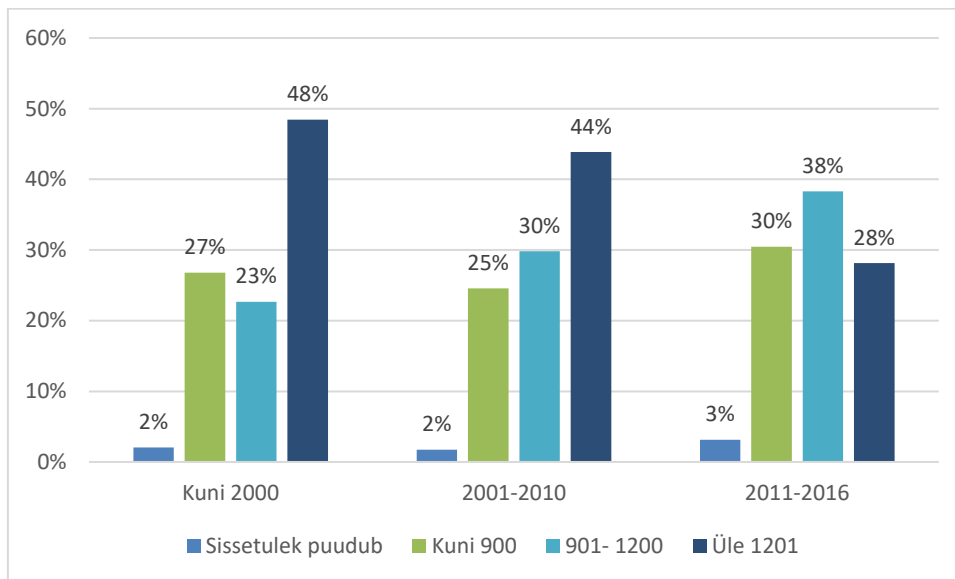
2.3.3. Ametikoht ja sissetulek

Joonisel 17 on välja toodud majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste praegune tegevus lõpetamisaasta järgi. Vilistlaste praegune tegevus lõpetamise aasta järgi näitab, et need, kes on lõpetanud enne 2000. aastat nendest on praeguseks hetkeks juhi või tippametniku ametikoha saanud 32%, mis on üsna kõrge näitaja ja mis on täiesti ootuspärane tulemus- ka hii-ruut test näitab statistiliselt olulist erinevust. Lõpetamisest on rohkem aega möödas ning on olnud rohkem aega end tõestada, kogemusi omandada, et parem töökoht saada. Enne 2000. aastat lõpetanud vilistlastest on juhi ametikohal 32,0% vastanutest ning hiljuti 2011-2016 lõpetanutest on juhi ametikohal vaid 13,8%. Hiljuti (2011-2016) lõpetanutest kõige enam 25,4% töötab tehniku või keskastme spetsialistina ning ametnikuna 17,7% vastanutest. 2001-2010. aastal lõpetanud vilistlastest töötab 28% juhina ning 24% tehniku või keskastme spetsialistina. Ametnikuna töötavate vilistlaste arv jaotub veidi ühtlasemalt lõpetamise aasta lõikes- vastavalt 20,6%, 16% ja 17,7%.

Joonis 17. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste praegune tegevus lõpetamise ajavahemiku järgi.
Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

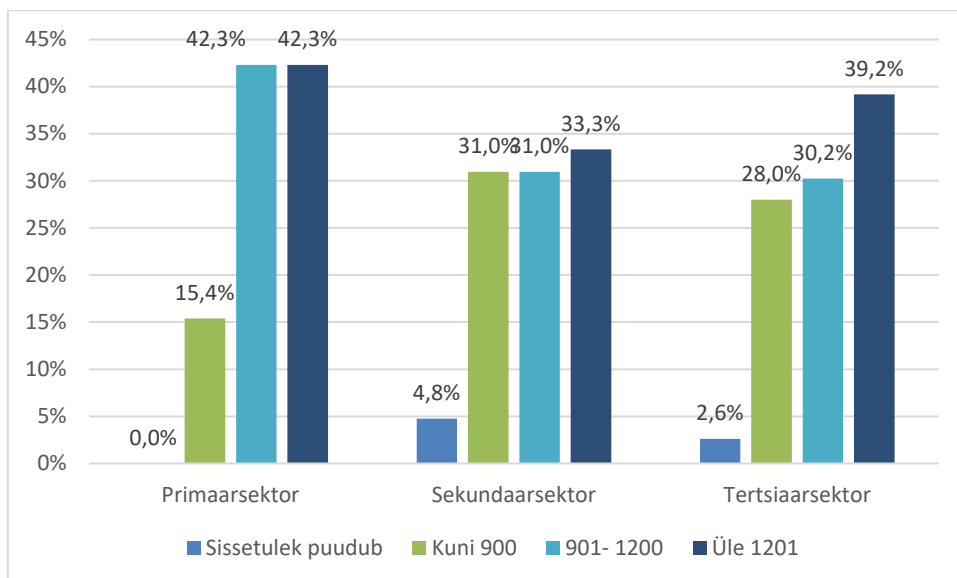
Hii-ruut test näitab ka sissetulekute ja lõpetamise aasta vahel statistiliselt olulist erinevust ehk, mida rohkem on aega möödas lõpetamisest, seda tõenäolisemalt teenitakse kõrgemat palka (Joonis 18). 48% enne 2000 aastat lõpetanutest teenib üle 1201 euro. 2001-2010 lõpetanud vilistlastest teenib üle 1201 euro 44% vilistlastest, 2011-2016 aastal lõpetanud vilistlastest teenib 28% üle 1201 euro kuus. 2011-2016 aastal lõpetanute seas teenitakse rohkem kuni 900 eurot (30%) ja 901-2016 eurot (38%).

Joonis 18. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste sissetulek lõpetamise ajavahemiku alusel.

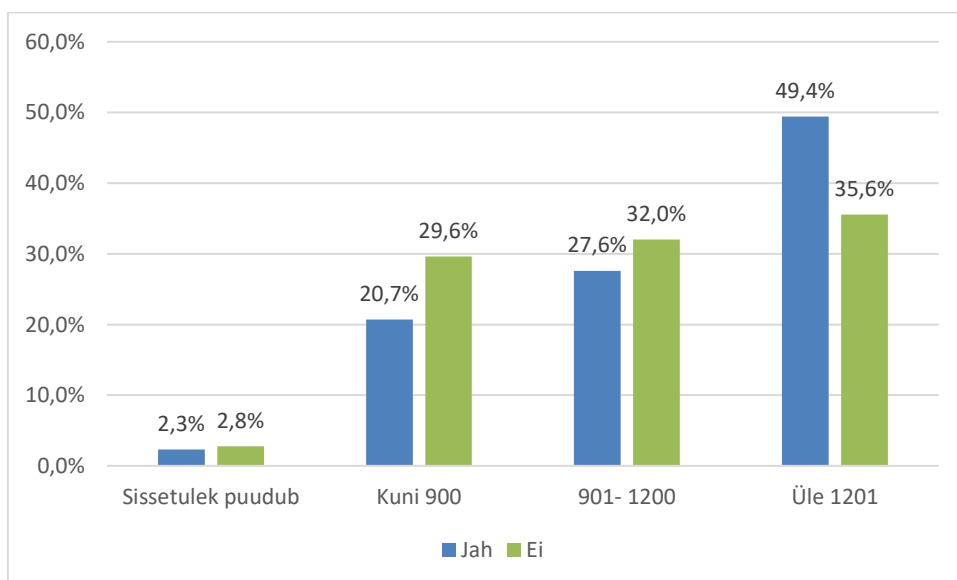
Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Tegevusvaldkond sissetulekuga võrdluses ei näita statistiliselt olulist erinevust. Primaarsektoris teenitakse võrreldes teiste sektoritega veidi kõrgemat palka, antud sektoris on 901-1200 eurot teenivate vilistlaste osakaal 42,3% ja üle 1201 euro teenivad samuti 42,3% vastanutest. Alla 900 euro teenivaid vilistlasti primaarsektoris on 15,4%. Tertsiaarsektoris teenitakse kõige enam üle 1201 euro kuus ehk 39,2% vastanutest. 901-1200 eurot teenivad 30,2% vastanutest ning kuni 900 euro teenib 28% vilistlastest. (Joonis 19)

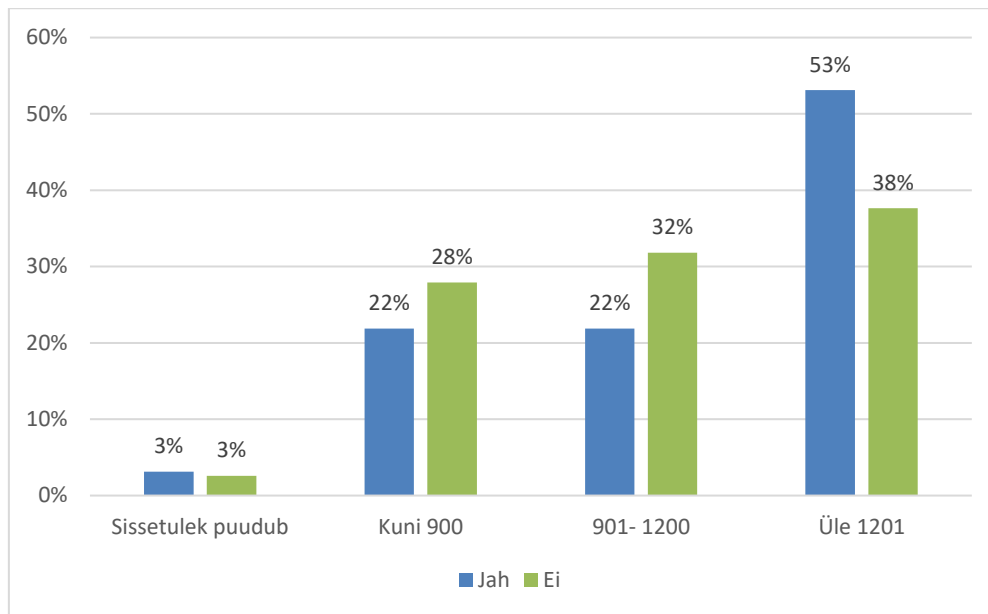
Joonis 19. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste sissetulek tegevusvaldkonna alusel. *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Joonisel 20. on välja toodud majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste palgatase vastavalt praegusele tegevusele. FIE/äriühingu juhi palgataseme võrdlus ei näidanud statistiliselt olulist erinevust. Vilistlasti, kes on vastanud, et teenivad üle 1201 euro kuus on 49,4%, 901-1200 teenivaid FIE/äriühingu juhte on 27,6% ning neid kes teenivad kuni 900 eurot/kuus 20,7%.. FIE/äriühingu juhte kellel sissetulek puudub on 2,3%.

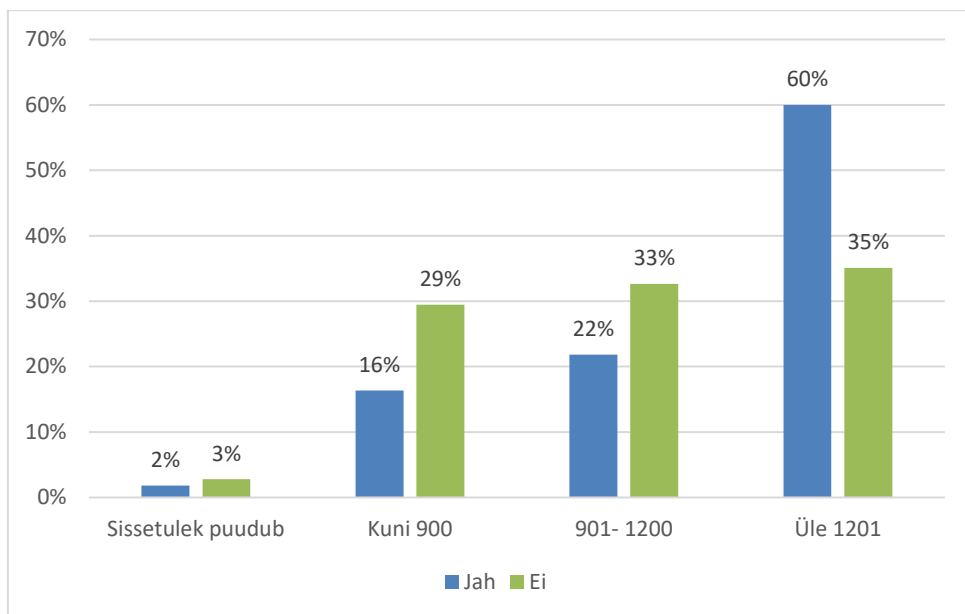
Joonis 20. FIE/äriühingu juhi sissetulekutase (%). *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Mittetulundusühingu/organisatsiooni juhi palgataseme võrdluses samuti ei esine statistiliselt olulist erinevust. 53% vastanutest on öelnud, et teenivad enam kui 1201 eurot/kuus. Sissetulek puudub 3% vastanutest. Neid, kes teenivad kuni 900 eurot ja 901-1200 eurot on võrdselt 22%. (Joonis 21)

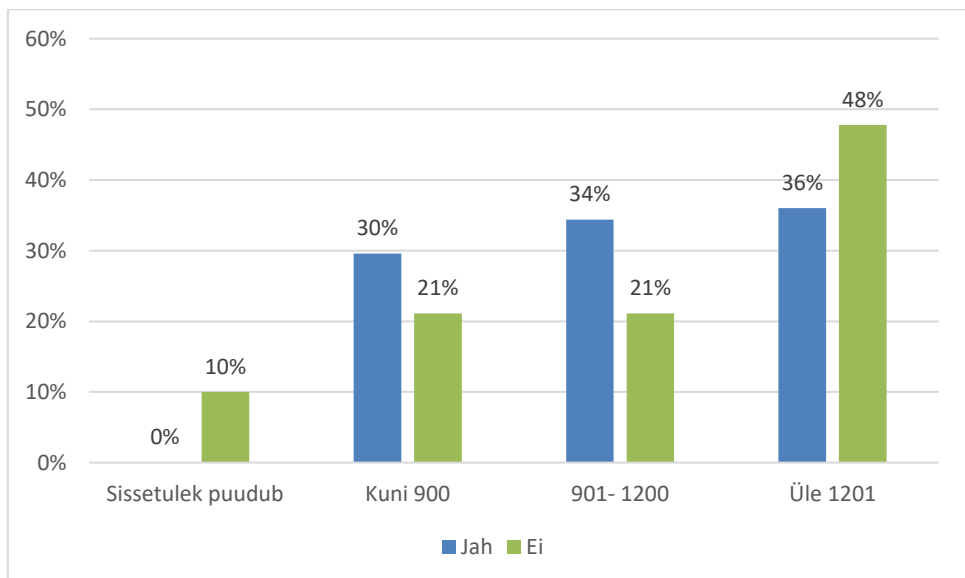
Joonis 21. Mittetulundusühingu/organisatsiooni juhi sissetulekutaseme võrdlus (%). *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Osaniku/investori palgataseme puhul näitas hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust ehk neid osanik/investoreid, kes teenivad üle 1201 euro on rohkem. 60%-l vastanutest on palk kõrgem kui 1201 eurot/kuus. Neid, kes teenivad kuni 900 eurot on 16% ning 901-1200 eurot teenivaid osanik/investoreid on 22%. (Joonis 22)

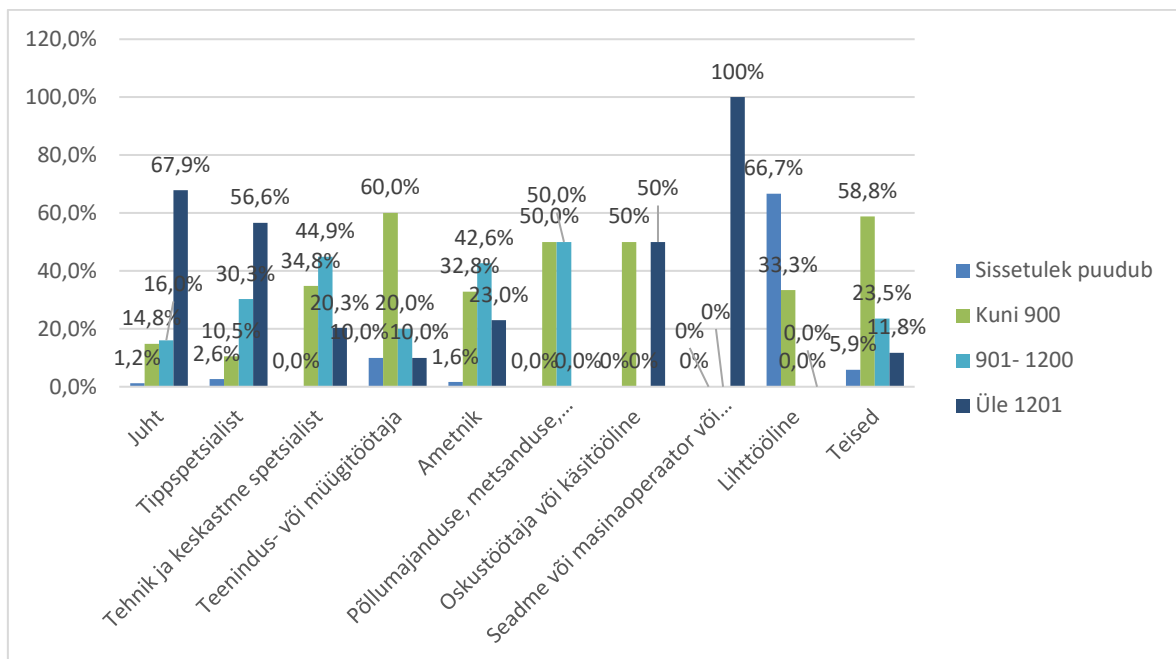
Joonis 22. Osaniku/investori sissetulekutaseme võrdlus (%). *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Joonisel 23. on välja toodud palgatöötajate sissetuleku taseme analüüsis, mille puhul näitas hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust võrreldes vastajatega, kes märkisid, et nad ei ole palgatöötajad. 36% vastanud palgatöötajatest teenivad üle 1201 euro/kuus, 34% vastanutest teenivad vahemikus 901-1200 eurot/kuus ning kuni 900 eurot/kuus teenivaid palgatöötajaid on 30%.

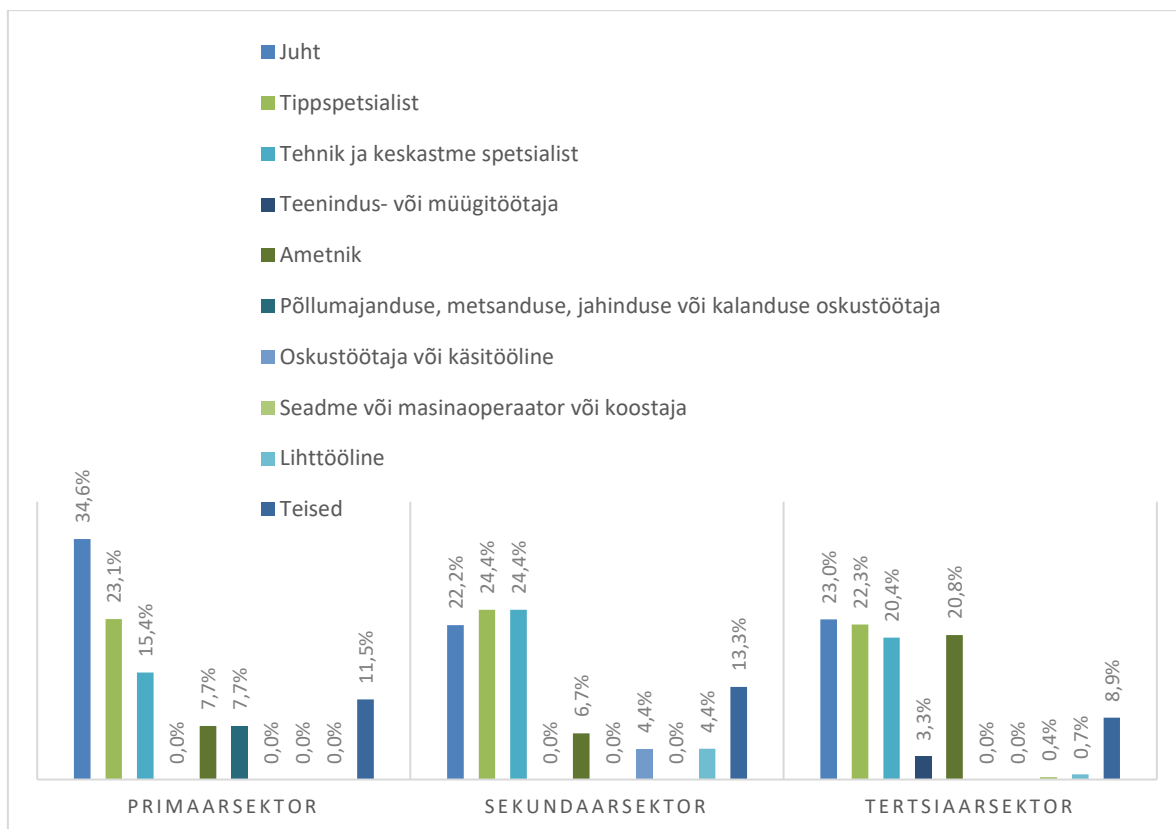
Joonis 23. Palgatöötajate sissetulekutaseme võrdlus (%). *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Vastavalt ametikohale palgataseme võrdluses (Joonis 24) näitab hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust. Juhtide seas on kõige enam (67,9%) neid, kes teenivad üle 1201 euro/kuus, juhiste seas, kes teenivad alla 900 euro on 14,8% ning sissetulek puudub 1,2%. Tippspetsialistide hulgas on üle 1201 eurot teenivate vilistlaste osakaal samuti võrreldes teiste ametitega kõrgem (56,6%). Lihttöölise seas on kõige enam neid vilistlasti, kellel sissetulek puudub (66,7%), ülejäänud lihttöölised (33,3%) teenivad kuni 900 eurot/kuus. Teiste ametite hulgas on ülekaalus need, kes teenivad kuni 900 eurot ja 901-1200 eurot.

Joonis 24. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste sissetuleku tase vastavalt ametikohale. Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

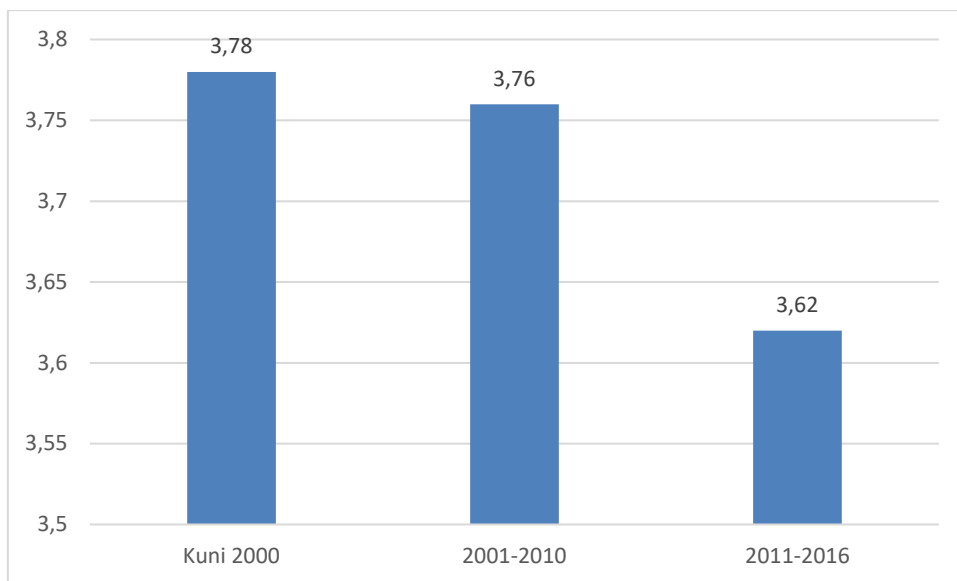
Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste ametikoht võrdluses töövaldkonnaga (joonis 25) näitas hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust. Primaarsektoris töötab enim juhte (35%), sekundaarsektoris töötab juhina 22% vastanutest ja tertsiaarsektoris 23%. Primaar- ja sekundaarsektoris töötab võrreldes tertsiaarsektoriga oluliselt vähem ametnikke: primaarsektoris 8%, sekundaarsektoris 7% ja tertsiaarsektoris 21% vastanutest. Üldiselt on näha, et kõigis kolmes sektoris on ülekaalus juhtide ja tippspetsialiste ametikoht.

Joonis 25. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste ametikoht vastavalt töövaldkonnale. Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

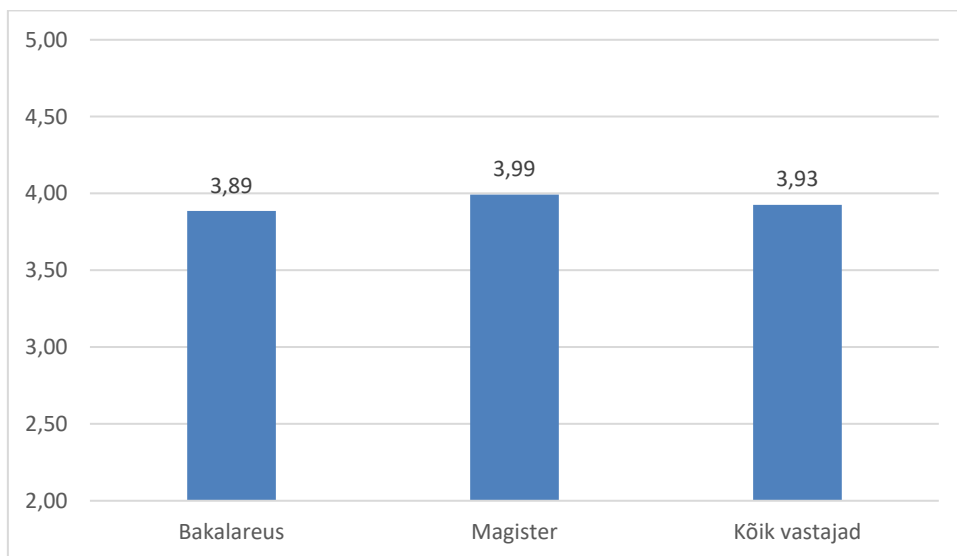
2.3.4. Seos lõpetatud erialaga

Küsitluses paluti vilistlastel hinnata kuivõrd on nende praegune ametikoht seotud EMÜs viimati lõpetatud erialaga. Analüüsis on muudetus vastusevariandid 5-palli süsteemis hindamiseks. Joonisel 26. tuuakse välja ametikoha seos lõpetatud aastaga. Need vilistlased, kes on lõpetanud enne 2000. aastat on hinnanud kõige kõrgemalt seost lõpetatud eriala ja praeguse ametikoha vahel (3,78 palli). Kõige madalama hinnangu on antud seosele andnud vilistlased, kes on viimasel ajal ülikooli lõpetanud (3,62 palli).

Joonis 26. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste keskmine hinnang ametikoha ja lõpetatud eriala seotusele lõpetatud aastate lõikes. *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

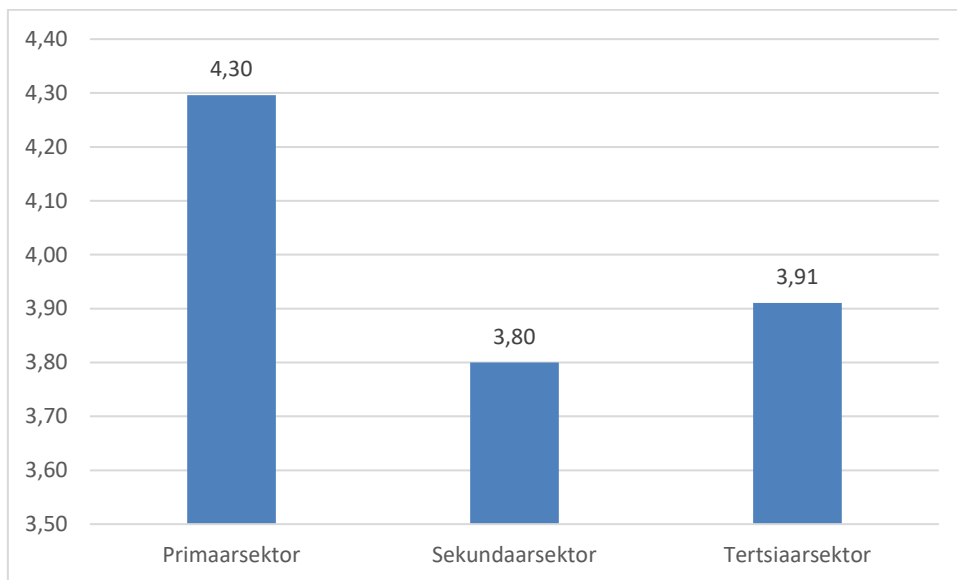
Hii-ruut test ei näita statistiliselt olulist erinevust lõpetatud kõrghariduse astme ja selle vahel kuivõrd on praegune ametikoht seotud lõpetatud erialaga. Magistri lõpetanud vilistlaste hinnang (3,99) ametikoha ja lõpetatud eriala seosele on veidi kõrgem, kui bakalaureuse (3,89) lõpetanud vilistlastel. (Joonis 27)

Joonis 27. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste keskmine hinnang ametikoha ja lõpetatud eriala seotusele lõpetatud kõrghariduse lõikes. Statistiliselt mitteoluline seos, ANOVA-s $p > 0,05$ *Allikas:* Autori koostatud uuringu andmete põhjal

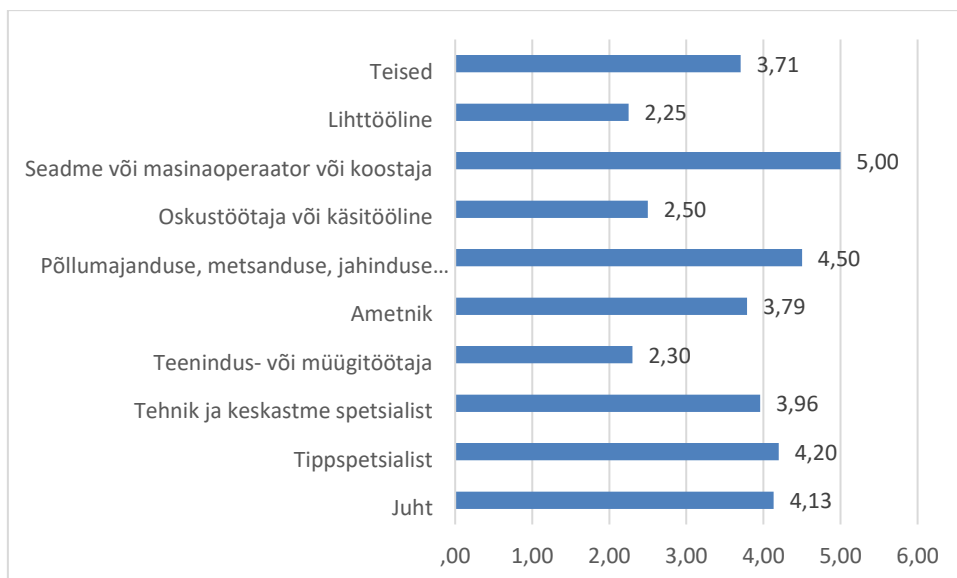
Tegevusvaldkonna järgi (joonis 28) on kõrgeima hinnangu (4,30 palli) andnud lõpetatud eriala ja ametikoha seotusele primaarsektoris tegutsevad vilistlased ehk primaarsektoris

tegutsevate vilistlaste arvates on praegune ametikoht seotud lõpetatud erialaga. Sekundaarsektoris tegutsevate vilistlaste keskmine hinnang lõpetatud eriala ja praeguse ametikoha seotusele on 3,8 palli ning tertsiaarsektoris 3,91 palli.

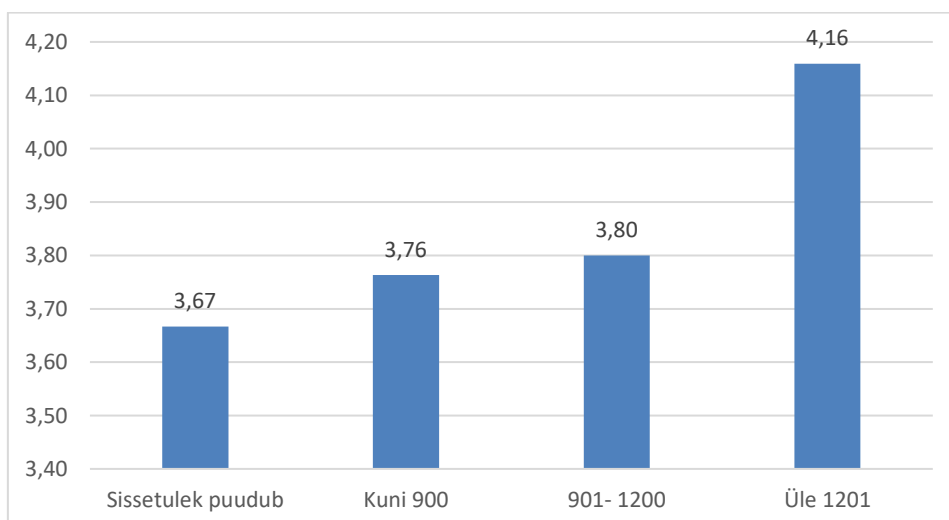
Joonis 28. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste keskmine hinnang praeguse tegevuse seotusele EMÜs viimati lõpetatud erialaga tegevusvaldkondade lõikes. Statistiliselt oluline seos, ANOVA-s $p < 0,05$. Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Joonisel 29 on välja toodud keskmine hinnang vilistlaste praeguse tegevuse seotusele EMÜs viimati lõpetatud erialaga ametikohtade lõikes. Ametikohtade lõikes on andnud lõpetatud eriala ja praeguse ametikoha seotusele kõrgeima hinnangu seadme või masinaoperaatorina töötav vilistlane. Kuna antud ametikohal oli vaid üks vastaja, siis päris tõsiselt üldistada antud vastust ei saa. Kõige enam vastanutest töötavad praegusel hetkel juhi (83), tippspetsialisti (76), tehniku, keskastmespetsialisti (70) ja ametnikuna (61). Nende ametikohtadel töötavatest vilistlastest on hinnanud kõige kõrgemalt ametikoha ja õpitud eriala seost tippspetsialistina töötavad isikud, kes on hinnanud seost 4,20 palliga. Hii-ruut test näitab ka statistiliselt olulist erinevust. Võib väita, et üldiselt saavad vilistlased pärast kõrgkooli lõpetamist erialale vastava töökoha.

Joonis 29. Keskmine hinnang majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste praeguse tegevuse seotusele EMÜs viimati lõpetatud erialaga ametikohtade lõikes. Statistiliselt oluline seos, ANOVA-s $p < 0,05$. Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

Vilistlaste keskmine hinnang praeguse tegevuse ja EMÜs viimati lõpetatud eriala seotusele vastavalt nende palgatasemele (joonis 30) on ootuspäraselt kõige kõrgema hinnangu (4,16 palli) andnud need vilistlased, kes teenivad üle 1201 euro/kuus. Hii-ruut test näitab samuti statistiliselt olulist erinevust. Mida väiksem on sissetulek, seda madalam on hinnang lõpetatud eriala ja praeguse tegevuse seosele.

Joonis 30. Keskmine hinnang majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste praeguse tegevuse seotusele EMÜs viimati lõpetatud erialaga palgatasemete lõikes. Statistiliselt oluline seos, ANOVA-s $p < 0,05$. Allikas: Autori koostatud uuringu andmete põhjal

2.4. Järeldused ja arutelu

2016. aastal vilistlaste seas läbi viidud uuringus osales 1457 EMÜ vilistlast, kellest 24% olid lõpetanud majandus- ja sotsiaalinstituudi ning 76% mõne muu EMÜ instituudi. Kõige enam osales vilistlasuuringus hiljuti lõpetanud vilistasi ehk 2011-2016 ning ka instituutide võrdluses oli samal aastal osalejate protsent sarnane. Selline tulemus oli ootuspärane kuna hiljuti lõpetanud vilistlased on mõnevõrra rohkem veel seotud kooliga, e-mailid on muutumata ning lihtsam on kontakti saada. Ootuspärane tulemus oli ka see, et naisi on lõpetanud majandus- ja sotsiaalinstituudi võrreldes teiste instituutidega oluliselt rohkem kui mehi. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas oli naisi 77,5% ning mehi vaid 22,5%, millega sai tõestatud ka töö alguses püstitatud hüpotees.

Vilistlasuuringus osalenute vanust analüüsid statistiliselt olulist erinevust ei esinenud ehk majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste keskmine vanus on sarnane teiste instituutide vilistlaste vanusega. Majandus- ja sotsiaalinstituudil 40,8 ning teistel instituutidel kokku 39,7 aastat. Vilistlasuuringus osalejate seas oli kõige enam neid, kes on lõpetanud bakalaureuse. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest oli bakalaureuse lõpetanud 61,3% ja teiste instituutide peale kokku 51,0% vilistlastest.

Analüüsi tulemused kinnitasid hüpoteesi, et mida rohkem on aega möödas lõpetamisest, seda suurema tõenäosusega ollakse praegusel hetkel kõrgemal positsioonil. Need vilistlased, kes on lõpetanud enne 2000. aastat nendest on praeguseks hetkeks juhi või tippametniku ametikoha saanud 32% vastanutest, mis on üsna kõrge näitaja ja mis on täiesti ootuspärane tulemus. Lõpetamisest on rohkem aega möödas ning on olnud rohkem aega end tõestada, kogemusi omandada, et parem töökoht saada. 2011-2016 lõpetanutest on juhi ametikohal vaid 13,8% vastanutest.

Hüpotees, et võrreldes teiste sektoritega majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlased töötavad teeninduses sai analüüsi läbi viies samuti kinnitust. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest töötab tertsiaarsektoris 78,9% vastanutest. Kuna tertsiaarsektoris pakutakse töökohti, mis on seotud äriteeninduse, finantsvaldkonna ja ettevõtlusega, siis kindlasti on majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastel kergem leida ametikoht just antud sektoris.

Analüüsidest vilistlaste palgataset võib ka öelda, et püstitatud hüpotees, et mida rohkem on aega möödas lõpetamisest, seda suuremat palka teenitakse, peab samuti paika. Hii-ruut test näitas sissetulekute ja lõpetamise aasta vahel statistiliselt olulist erinevust ehk, mida rohkem on aega möödas lõpetamisest, seda tõenäolisemalt teenitakse kõrgemat palka. 48% enne 2000 aastat lõpetanutest teenib üle 1201 euro. 2001-2010 lõpetanud vilistlastest teenib üle 1201 euro 44% vilistlastest, 2011-2016 aastal lõpetanud vilistlastest teenib 28% üle 1201 euro kuus. 2011-2016 aastal lõpetanute seas teenitakse rohkem üldiselt 900 eurot (30%) ja 901-2016 eurot (38%). Sellest tulemusest võib järeldada, et neil vilistlastel, kellel on rohkem aega möödas lõpetamisest on olnud ka rohkem aega tõestada enda oskusi ja pädevusi tööandjatele ning tänu sellele ka suurendada sissetulekut.

Hüpotees, et tippjuhi ametikoht ja kõrgem palk on seotud õpitud erialaga peab samuti paika kuna analüüsi tulemused näitasid, et need, kes on vastanud (43%), et praegune ametikoht vastab õpitud erialale olid üldjuhul ka need, kes teenisid kõrgemat palka. Juhtide seas on kõige enam (67,9%) neid, kes teenivad üle 1201 euro/kuus, juhis, kes teenivad alla 900 euro on 14,8% ning sissetulek puudub 1,2%. Tippspetsialistide hulgas on üle 1201 eurot teenivate vilistlaste osakaal samuti võrreldes teiste ametitega kõrgem (56,6%). Primaarsektoris töötavate juhtide ja tippspetsialistide osakaal oli kõige kõrgem, siis arvatavasti tänu sellele on ka primaarsektoris töötavate vilistlaste hinnang õpingute ja praeguse tegevuse kõrgem võrreldes teiste sektoritega. Kuna juhtide osakaal oli kõrgeim just enne 2000 aastat lõpetanute seas, siis on loomulik, et nad kuuluvad sellesse rühma, kes teenivat võrreldes teistega kõrgemat palka. Samamoodi on olnud rohkem aega end tööandjatele tõestada ja saavutada kõrgem ametikoht ning seega ka kõrgem palgatase. Sarnased tulemused saadi ka 2012. a Haridus- ja teadusministeeriumi 2012. aastal läbi viidud uuringust. Antud uuringust selgus, et kehtib seaduspärasus kõrgema hariduse ja sissetuleku vahel ehk mida kõrgem haridus seda suurem palk. Kõige enam 39% uuringus osalenutest töötas palgatöötajana. Rohkem, kui pooltel töötavatest lõpetanutest on töö tihedalt seotud lõpetatud erialaga.

Ametikoha järgi analüüsidest vilistlaste praegust tegevust võib väita, et hüpotees, vilistlaste seas on rohkem juhte ja ametnikke, peab samuti osaliselt paika kuna nii majandus- ja sotsiaalinstituudi kui ka teiste instituutide peale kokku oli juhtide ja ametnike osakaal suurem võrreldes teiste ametitega. Tippspetsialiste on küll mõnevõrra rohkem, kuid juhtide ja ametnike üldarv ületab tippspetsialistide.

EMÜ majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest töötab 43% ametikohal, mis on kindlasti seotud õpingutega, teiste EMÜ instituutide vilistlastel seotus õpingute ja ametikoha vahel oli 46%. Tuues siia võrdluseks 2011. aastal Tartu Ülikooli vilistlaste seas läbiviidud uuringute tulemused, kellest töötasid enam kui pooled (58%) vilistlased õpitud erialaga väga lähedalt seotud ametikohal. Tulemustest võib järeldada, et Tartu Ülikooli vilistlased saavad erialase töö võrreldes EMÜ vilistlastega tõenäolisemalt. Võrreldes EMÜ ja Tartu Ülikooli vilistlaste palgataset, siis Tartu Ülikooli lõpetanutest teenib 36% üle 1000 euro kuus. EMÜ majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest teenib üle 1201 eurot/kuus 39,1 % vastanutest ning teiste instituutide vilistlastest teenib üle 1201 euro/kuus 35,3% vastanutest. Sellest tulemusest võib järeldada, et majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste palgatase on mõnevõrra kõrgem, kui Tartu Ülikooli vilistlaste oma.

Need vilistlased, kes on lõpetanud enne 2000. aastat on hinnanud kõige kõrgemalt seost lõpetatud eriala ja praeguse ametikoha vahel (3,78 palli). Kõige madalama hinnangu on antud seosele andnud vilistlased, kes on viimasel ajal ülikooli lõpetanud (3,62 palli). Sellist tulemust võib seostada ka asjaoluga, et majandusstruktuur on muutumas ja enam majandus- ja sotsiaalinstituudi lõpetajaid suundub erinevatesse teenindussektori valdkondadesse, mitte otseselt põllumajandusega seotud ettevõtetesse. Uuringu tulemusel töötab majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest 78,9% just tertsiaarsektoris.

Huvitav seos on, et mittetulundustegevusega on enam seotud kõrgemat sissetulekut teenivad vilistlased. Ootuspäraseks saab lugeda seda, et võrreldes teiste valdkondadega on MTÜ juhte majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste seas rohkem. Selle põhjuseks saab pidada seda, et nad on saanud hariduse, mis otseselt valmistab neid ette organisatsiooni finantside, personali jms juhtimiseks. Siit saab ka instituut oma õppekavade arendamisel arvesse võtta, et mõttekas on pöörata seal tähelepanu kodanikuühiskonna tutvustamisele ja MTÜga seotud erisusute ja väljakutsete õpetamisele, sest arvestatav osa vilistlastest puutub selle valdkonnaga varsti kokku.

Kõrgema sissetuleku teenimiseni on Eestis palgatöötajail keerulisem jõuda. Sisuliselt pool vastajatest, kes ei olnud palgatöötajad, teenisid üle 1200 eurot sissetulekut. Seega ise riskide võtmine, sh ettevõtlusega tegelemine, investoriks hakkamine, viib suuremate sissetulekuteni. Siit peab samuti omad järeldused tegema instituut ja pakkuma nii ettevõtlus- kui finantsinvesteeringute alast haridust, et luua oma lõpetajatele paremad tulevikuvõimalused.

Üldiselt võib öelda, et vilistlased, kes on praeguseks hetkeks saanud erialase ning rahuldust pakuva ametikoha on ka rahulolevamad õpingutega ning hindavad kõrgemalt seost õpingute ja praeguse ametikohaga. Samas need vilistlased, kes praeguseks hetkeks pole saanud erialast tööd ei hinda antud seost nii kõrgelt. Samasugune seos tuli välja ka nende vilistlaste seas, kes teenivad kõrgemat palka- hindasid kõrgelt seost õpingute ja praeguse tegevuse vahel, samas need, kes teenivad vähem hindasid seost madalamalt. Palga ja ametikoha vahelises seoses mängis olulist rolli ka lõpetamise aasta- mida kauem on aega möödas lõpetamisest seda tõenäolisemalt ollakse erialasel tööl ning teenitakse kõrgemat palka.

KOKKUVÕTE

Tänapäeva kiiresti arenevas ühiskonnas on üha olulisemaks muutumas kõrgkoolides pakutav haridus, et see vastaks tööandjate nõudmistele. Seega on kõrgkoolide jaoks oluline koguda infot vilistlaste lõpetamise järgsest tegevusest, et analüüsida kas ja mida peaks muutma, et kõrgkoolis pakutav haridus rahuldaks nii vilistlasi kui ka tööandjaid.

Käesoleva töö eesmärgiks oli välja selgitada Eesti Maaülikooli (EMÜ) majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste lõpetamisjärgne tegevus tööturul, sh nende hõive, tegevusvaldkond, nende hinnangud omandatud haridusele. Eesmärgi saavutamiseks analüüsiti 2016. aasta vilistlasuuringu „Vilistlaste ettevõtlusuuring Eesti Maaülikooli, Eesti Kunstiakadeemia ja Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor näitel“ küsitluse tulemusi Eesti Maaülikooli lõpetanute osas. Magistritöö autor ei osalenu küsitluse läbiviimisel ja tegemist on sekundaarandmete edasitöötusega. Küsitluses osales 1457 Eesti Maaülikooli vilistlast, neist 345 olid majandus- ja sotsiaalinstituudi lõpetanud. 24% uuringus osalenud vilistlastest olid lõpetanud majandus- ja sotsiaalinstituudi ning 76% moodustasid vilistlased, kes olid lõpetanud mõne muu EMÜ instituudi.

Käesolev magistritöö keskendus eelkõige analüüsimeetodeid majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlaste praegust tegevust. Majandus- ja sotsiaalinstituudist osales uuringus kokku 275 vilistlast, kellest 213 olid naised ja 62 mehed. Vastajate keskmine vanus oli 40,8 aastat, kõige noorem vastaja oli 23-aastane ja vanim 77-aastane. Lõpetatud aasta lõikes osales uuringus kõige enam 2011-2016. aastal lõpetanud vilistlasi.

Magistritöö koosneb kahest osast. Esimeses osas käsitletakse magistritöös kasutatavaid põhimõisteid. Tuuakse välja erinevate autorite käsitlused mõistetest inimkapital, tööturg, tööhõive. Antakse ülevaade kõrghariduse ja tööturu vahelistest seostest ning varasematest uuringutest antud teemal. Töö teises osas antakse ülevaade uuringust „Vilistlaste ettevõtlusuuring Eesti Maaülikooli, Eesti Kunstiakadeemia ja Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor näitel“, kirjeldatakse kasutatud analüüsimeetodeid ning analüüsis kasutatavaid andmeid. Viiakse läbi analüüs selgitamaks EMÜ vilistlaste tööhõive ja seda iseloomustavad tegurid.

Analüüsi käigus said tõestatud ka kõik töö alguses püstitatud hüpoteesid.

Kõige enam osales vilistlasuuringus hiljuti lõpetanud vilistasi ehk 2011-2016 ning ka instituutide võrdluses oli samal aastal osalejate protsent sarnane.

Kõige enam vastanutest on lõpetanud bakalaureuse. 61,3% majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest on lõpetanud bakalaureuse ning 37,5% magistri. Teiste instituutide seas bakalaureuse on lõpetanud 51% vastanutest ja magistri 35,8.

Kõige suuremal määral on nii majandus- ja sotsiaalinstituudi kui ka teiste instituudi vilistlaste seas palgatöötajaid. 73% majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest olid uuringu hetkel palgatöötajad, teiste instituutide vilistlaste seas olid palgatöötajad 70% vastanutest.

Keskmiselt on majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlased töötanud 2,63. ettevõttes ning teiste instituutide vilistlased 2,62. ettevõttes. Majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest kõige enam vastanutest töötab finants- ja kindlustusalal 29,9% vastanutest, teiste instituutide vilistlaste seas on kõige enam (25,2%) neid, kes töötavad põllumajandusega seotud aladel.

Tegevusvaldkondade lõikes analüüs näitas hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust ehk kõige rohkem majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlasi töötab tertsiaarsektoris (78,9%), teiste instituutide vilistlastest töötab tertsiaarsektoris 47% vastanutest. Hii-ruut test ei näidanud statistiliselt olulist seost ülikooli lõpetamise aasta ja selle vahel, mis sektoris töö saadakse. Sarnaselt majandus- ja sotsiaalinstituudi lõpetanute ja teiste instituudi lõpetanute hulgas on kõige rohkem juhi, tippspetsialisti ja tehniku või keskastme spetsialisti ametikohtadel töötavaid isikuid.

Hii-ruut test näitas statistiliselt olulist erinevust palgatasemete võrdluses seega võib väita, et võrreldes teiste instituutide lõpetajatega teenivad majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlased kõrgemat palka. Üle 1201 euro teenivate vilistlaste osakaal (39,1%) on majandus- ja sotsiaalinstituudi lõpetajate seas suurem kui teiste (35,3%) instituutide peale kokku.

Üldiselt saavad vilistlased pärast lõpetamist ametikoha, mis on seotud õpitud erialaga. 43% majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest vastas, et ametikoht on kindlasti seotud õpitud erialaga. Teiste instituudi vilistlaste seas oli antud protsent veidi kõrgem 46%. Pole üldse seotud on majandus- ja sotsiaalinstituudi vilistlastest vastanud vaid 4,7% samas kui teiste instituutide vilistlastest on vastanud lausa 17%, et praegune töökoht ei ole seotud õpitud erialaga.

Lõpetatud aasta lõikes analüüs näitas ka hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust ehk mida rohkem on aega möödas lõpetamisest, seda tõenäolisemalt ollakse praeguseks hetkeks äriühingujuht, mittetulundusühingu/organisatsiooni juht, osanik/investor. Palgatöötajaid on kõige enam hiljuti (2011-2016) lõpetanud vilistlaste seas. Palgatöötajate seas, neid kes on samal ka ettevõtjad on 21%. Ametikohtade lõikes näitas hii-ruut test samuti statistiliselt olulist erinevust, varasemal (enne 2000. a) lõpetanud vilistlaste seas on oluliselt rohkem neid, kes praeguseks hetkeks juhi või tippametniku ametikoha saanud (32%).

Hii-ruut test näitas ka sissetulekute ja lõpetamise aasta vahel statistiliselt olulist erinevust ehk, mida rohkem on aega möödas lõpetamisest, seda tõenäolisemalt teenitakse kõrgemat palka. 48% enne 2000 aastat lõpetanutest teenib üle 1201 euro. 2001-2010 lõpetanud vilistlastest teenib üle 1201 euro 44% vilistlastest, 2011-2016 aastal lõpetanud vilistlastest teenib 28% üle 1201 euro kuus. 2011-2016 aastal lõpetanute seas teenitakse rohkem kuni 900 eurot (30%) ja 901-2016 eurot (38%).

Vastavalt ametikohale palgataseme võrdluses näitas hii-ruut test statistiliselt olulist erinevust. Juhtide seas on kõige enam (67,9%) neid, kes teenivad üle 1201 euro/kuus, juhid, kes teenivad alla 900 euro on 14,8% ning sissetulek puudub 1,2%. Tippspetsialistide hulgas on üle 1201 eurot teenivate vilistlaste osakaal samuti võrreldes teiste ametitega kõrgem (56,6%).

Lõpetatud aasta lõikes hindasid kõige kõrgemalt õpingute ja praeguse tegevuse vahelist seost, need vilistlased, kes on lõpetanud enne aastat 2000 (3,78 palli). Kõige madalamalt on antud seost hinnanud vilistlased, kes on lõpetanud hiljuti, 2011-2016. aastal (3,62 palli). Hii-ruut test ei näidanud statistiliselt olulist erinevust lõpetatud kõrgharidusastme ja selle vahel kuivõrd on praegune ametikoht seotud lõpetatud erialaga. Tegevusvaldkonna järgi on kõige kõrgema hinnangu antud küsimusele andnud primaarsektoris töötavad vilistlased (4,30 palli), tertsiaarsektoris töötavad vilistlased on hinnanud seost 3,91 palliga ja sekundaarsektoris töötavad vilistlased 3,80 palliga. Ametikohtade lõikes on kõige kõrgemalt hinnanud seost tippspetsialistina töötavad vilistlased, 4,20 palliga. Palgataseme lõikes on ootuspäraselt kõige kõrgemalt seost õpingute ja praeguse tegevuse vahel hinnanud need vilistlased, kes teenivad kõrgeimat palka – üle 1201 eurot teenivad on hinnanud seost 4,16 palliga. Samas kui 901-1200 eurot teenivad vilistlased on sama seost hinnanud vaid 3,80 palliga.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. **Andrews, J, Higson, H.** (2008) Graduate Employability, 'Soft Skills' Versus 'Hard' Business Knowledge: A European Study. 06.12.2018
2. **Becker, G. S.** (1964) Human Capital: a Theoretical and Empirical Analysis with Special Reference to Education. NBER Cambridge.
3. **Becker, G. S.** (1993) Human capital: A theoretical and empirical analysis with special reference to education (3rd ed.) Chicago: The University of Chicago Press, 390 p.
4. **Eamets, R.,** (2014). Muutuv majandus ja tööturg. Eesti Statistika: Tallinn: 172 lk
5. Eesti kõrgkoolide 2015. aasta vilistlaste uuring (2015)- *Haridus- ja Teadusministeerium* [WWW]
https://www.hm.ee/sites/default/files/uuringud/vil2015_aruanne.pdf 05.12.2018
6. Eesti tööturg täna ja homme (2018) Tallinn: Kutsekoda [WWW]
<https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2018/12/Eesti-t%C3%B6%C3%B6turg-t%C3%A4na-ja-homme-2018.pdf> 29.04.2019
7. **Etzkowitz, H.** (2003). Research groups as quasi-firms: the invention of the entrepreneurial university. Research Policy, 32(1), 109–121.
8. Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 18.12.2006 soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes. Euroopa Liidu Teataja L394. [WWW] <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex%3A32006H0962> 25.04.2019
9. European Commission, Employers' perception of graduate employability (2010) [WWW]
http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/flash/fl_304_sum_en.pdf 25.04.2019
10. Haridussilm (2019). Kõrghariduse tulemuslikkus. www.haridussilm.ee (06.05.2019)

11. Investopedia (2018) [WWW] <https://www.investopedia.com/terms/l/labor-market.asp> 07.03.2019
12. **Jayante, S., Rowley, C.** (2014) The Changing Role of the Human Resource Profession in the Asia Pacific Region, 73-86
13. **Laroche, M., Mérette, M., Ruggeri, G.C.** (1998). On the Concept and Dimensions of Human Capital in a Knowledge-Based Economy Context. – Ottawa, Canadian Public Policy
14. **Laan, M., Kuusk, A., Sunts, H., Urb.** (2012) Eesti kõrgkoolide 2012. aasta vilistlaste uuring. Tartu: Haridus- ja Teadusministeerium, 104 lk. [WWW] https://www.hm.ee/sites/default/files/2012._a_vilistlaste_uuring.pdf 04.12.2018
15. Mõisted [WWW] http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Majandus/15Rahvamajanduse_arvepidamine/03Lisanaitajad/RAL_11.htm 04.12.2018
16. **Niglas, K.** (2013). Dispersioonanalüüs (ANOVA). [WWW] <http://www.cs.tlu.ee/~katrin/wp/wp-content/uploads/2013/11/dispersioon.pdf> 22.02.2018
17. **Pöder, A., Vahejõe, K., Luik, H., Janson, J., Turmann, K., & Pärle, A.** (2016). Vilistlaste uuring Eesti Maaülikooli, Eesti Kunstiakadeemia ja Eesti Ettevõtluskõrgkooli Mainor näitel. Tartu: Eesti Maaülikool.
18. **Rootalu, K.** (2014). T-test. Tartu Ülikool. Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpipaas. [WWW] <http://samm.ut.ee/t-test> (22.02.2019)
19. ***Rowley, C. & Poon, I** (2011). Knowledge management, viidatud **Jayante, S., Rowley, C.** (2014) The Changing Role of the Human Resource Profession in the Asia Pacific Region, lk 73-86 vahendusel
20. **Schwab, K.** (2017) The Global Competitiveness Report 2016–2017- *World Economic Forum* [WWW] http://www3.weforum.org/docs/GCR2016-2017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf 25.04.2019
21. **Servinski, M.** (2008) Tööturg-Tänapäev ja tulevik. Tallinn: Vastus

22. **Son, H.H.** (2010) Human Capital Development. – Asian Development Bank, No. 225, 36 p. [WWW] https://papers.ssrn.com/sol3/papers2.cfm?abstract_id=1695806 20.04.2019

23. **Statistikaamet** (2018). [WWW] <https://www.stat.ee/tooelu-uuring> (05.12.2018)

24. **Stiglitz, J.E., Sen, A., Fitoussi, J.P.** (2009) Report by the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress.- Universiteti Oslo, 292 p. [WWW] <https://www.uio.no/studier/emner/sv/oekonomi/ECON4270/h09/Report%20in%20English.pdf>. 03.04.2019

25. **Suleman, F.** (2017) The employability skills of higher education graduates: insights into conceptual frameworks and methodological options.- *The International Journal of Higher Education Research*. Volume 76, Issue 2, pp 263–278

26. Tartu Ülikooli 2010. aasta vilistlaste uuring. Lõpparuanne (2011), 90 lk. [WWW] http://www.ut.ee/sites/default/files/ut_files/Vilistlaste_tagasiside_2011.pdf. 22.04.2019.

27. **Tomlinson, M.** (2012) Graduate Employability: A Review of Conceptual and Empirical Themes. 407-431

28. Tööhõive (2017). Mõisted. Statistikaamet. [WWW] http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Majandus/15Rahvamajanduse_arvepidamine/03Lisanaitajad/RAL_11.htm 3.12.2018

29. Tööjõud, (2017). Mõisted. Statistikaamet. [WWW] http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Sotsiaalelu/15Tooturg/12Tooturu_uldandmed/02Aastastatistika/TT_51.htm 03.12.2018

30. **World Bank** (2003). Lifelong Learning in the Global Knowledge Economy: Challenges for Developing Countries (pp. 7, 8). A *World Bank report*, Washington DC [WWW] http://siteresources.worldbank.org/INTLL/Resources/Lifelong-Learning-in-the-Global-Knowledge-Economy/lifelonglearning_GKE.pdf

31. **Yorke, M.** (2006) Employability in higher education: what it is- what it is not. Learning and Employability.- *The Higher Education Academy*, 24 p. [WWW]

[http://www.employability.ed.ac.uk/documents/Staff/HEA-Employability_in_HE\(Is,IsNot\).pdf](http://www.employability.ed.ac.uk/documents/Staff/HEA-Employability_in_HE(Is,IsNot).pdf) 05.12.2018

32. **Young, M.** (2009) Education, globalisation and the “voice of knowledge” - *Journal of Education and Work* 22(3): 193–204.

LISAD

Lisa 1. Analüüsis kasutatud küsimuste ankeet

PRAEGUNE TEGEVUS

<p>4. Teie praegune tegevus (valige kõik sobivad vastusevariandid)</p>	<p> ☐ FIE/äriühingu juht ☐ Mittetulundusühingu/organisatsiooni juht ☐ Osanik/investor ☐ Vabakutseline ☐ Palgatöötaja ☐ Lapsega kodus ☐ Töötu ☐ Muu (nimetage) _____ </p>
<p>5. Mitmes asutuses/ettevõttes olete töötanud pärast EMÜ lõpetamist?</p>	<p>_____</p>
<p>6. Teie praegune peamine tegevusvaldkond (juhul kui Te ei tööta, siis Teie viimase töö tegevusvaldkond)</p> <p><i>(nimekiri jätkub järgmisel lehel)</i></p>	<p> ☐ Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük ☐ Mäetööstus ☐ Töötlev tööstus ☐ Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine ☐ Veevarustus; kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus ☐ Ehitus ☐ Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja mootorrataste remont ☐ Veondus ja laondus ☐ Majutus ja toitlustus ☐ Info ja side ☐ Finants- ja kindlustustegevus ☐ Kinnisvaraala tegevus ☐ Kutse-, teadus- ja tehnikaala tegevus ☐ Haldus- ja abitegevused ☐ Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus ☐ Haridus ☐ Tervishoid ja sotsiaaltoetused ☐ Kunst, meelelahutus ja vaba aeg ☐ Muud teenindavad tegevused ☐ Kodumajapidamiste kui tööandjate tegevus; kodumajapidamiste oma tarbeks mõeldud eristamata kaupade tootmine ja teenuste osutamine </p>

	☐ Eksterritoriaalsete organisatsioonide ja üksuste tegevus
7. Praegune ametikoht (kui Te ei tööta, siis viimane ametikoht)	☐ Juht ☐ Tippspetsialist ☐ Tehnik ja keskastme spetsialist ☐ Ametnik ☐ Teenindus- või müügitöötaja ☐ Põllumajanduse, metsanduse, jahinduse või kalanduse oskustöötaja ☐ Oskustöötaja või käsitööline ☐ Seadme- või masinaoperaator või koostaja ☐ Lihttööline ☐ Sõjaväelane ☐ Muu (nimetage) _____
8. Kui suur on Teie ühe kuu keskmine netosissetulek palgatööst ja/või ettevõtlustegevusest (kätte saadud palk või dividendid, maksud maha arvatud)	☐ Sissetulek palgast/ettevõtlustegevusest hetkel puudub ☐ Kuni 365 eurot ☐ 366–600 eurot ☐ 601–900 eurot ☐ 901–1200 eurot ☐ 1201–1500 eurot ☐ 1501–1800 eurot ☐ Üle 1801 euro ☐ Ei soovi vastata

	Kindlasti seotud	Pigem seotud	Nii ja naa	Pigem ei ole seotud	Pole üldse seotud
9. Kuivõrd on Teie praegune ametikoht seotud EMÜs viimati lõpetatud erialaga (kui Te ei tööta, siis viimane ametikoht)	☐	☐	☐	☐	☐
a. Selgitus (kui soovite täpsustada)	_____				

Lihtlitsents lõputöö salvestamiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ning juhendaja(te) kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta

Mina, _____,
(*autori nimi*)

sünniaeg _____,

1. annan Eesti Maaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda koostatud lõputöö

(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja(d) on _____,
(*juhendaja(te) nimi*)

1.1. salvestamiseks säilitamise eesmärgil,

1.2. digiarhiivi DSpace lisamiseks ja

1.3. veebikeskkonnas üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Lõputöö autor _____
(*allkiri*)

Tartu, _____
(*kuupäev*)

Juhendaja(te) kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta

Luban lõputöö kaitsmisele.

(*juhendaja nimi ja allkiri*)

(*kuupäev*)

(*juhendaja nimi ja allkiri*)

(*kuupäev*)